

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 34

София, понеделникъ, 4 януарий

1932 г.

35. заседание

Събота, 2 януарий 1932 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 ч. 25 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

Отпуски, разрешени на народни представители . . .	Стр. 693
Законопроектъ за допълнение на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини. (Първо четене — предложение разискванията)	693
Дневенъ редъ за следващото заседание	717

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Откривамъ заседанието. Присъствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Алексиевъ Никола, Ангеловъ Боянъ, Ангеловъ Станъ, Апостоловъ Драгомиръ, Бойчиновъ Михаилъ, Бояджиевъ Стефанъ, Бурилковъ д-ръ Димо, Василевъ Григоръ, Василевъ Йото, Данаиловъ Георги, Деляновъ Минчо, Димитровъ Василь, Димитровъ Коста Желевъ, Димчевъ Василь, Дичевъ Петко, Домузчиевъ Василь, Дуковъ Иванъ, Желябовъ Жеко, Илиевъ Стойко, Казанаклиевъ Георги, Калфовъ Христо, Каракашевъ Никола, Лулчевъ Коста, Лъкарски Иванъ, Ляпчевъ Андрей, Момчиловъ Стоянъ, Мустафовъ Али, Нейковъ Димитъръ, Петковъ Борисъ, х. Петковъ х. Георги, Пулевъ Стамо, Рашковъ Христо, Сапунджиевъ Никола, Славовъ Кирилъ, Статевъ Христо, Такевъ д-ръ Владимиръ, Таслаковъ Цвѣтко, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Ташевъ Димо, Томчевъ Ангелъ, Хайруловъ молла Юсеинъ, Христовъ Александъръ, Христовъ Трайко, Цанковъ Александъръ, Цановъ Стефанъ, Чачевъ Цачо, Черносковъ Георги, Чирпанлиевъ д-ръ Никола и Янакиевъ Василь)

Бюрото е разрешило отпущъ на следнитѣ народни представители:

На г. Стефанъ Бояджиевъ — 2 дена;
 На г. Момчо Дочевъ — 1 день;
 На г. Григоръ Василевъ — 2 дена;
 На г. Иванъ Стойновъ — 2 дена;
 На г. Деню Тотевъ — 3 дни;
 На г. Петъръ Попивановъ — 4 дни;
 На г. Георги Данаиловъ — 7 дни;
 На г. Борисъ Кръстевъ — 2 дена;
 На г. Василь Домузчиевъ — 3 дни;
 На г. д-ръ Никола Чирпанлиевъ — 4 дни;
 На г. Христо Рашковъ — 3 дни и
 На г. Иванъ Драгойски — 3 дни.

Минаваме къмъ разглеждане на първа точка отъ дневния редъ: първо четене законопроекта за допълнение на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини — предложение разискванията.

Има думата народниягъ представитель г. Антонъ Кантарджиевъ.

А. Кантарджиевъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектътъ, който е предложенъ на нашето обсъждане и който носи заглавие „Законопроектъ за допълнение на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини“ — респ. прибавка къмъ алинея втора отъ сжщия членъ — въ сжщностъ не е нищо друго, освенъ, ако въобще може да си служи съ тая терминология, едно тълкувателно законодателно предложение къмъ втората алинея на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини. Мене ми се струва, че напусто отъ тая трибуна се вдигна толкова много шумъ въ миналото заседание, като се изнесе тезата, че чутъ ли не този законопроектъ събарялъ изъ основа устоитѣ на общинското самоуправление у насъ.

Н. Стамболиевъ (з): То бѣше критика на баланс.

Г. Енчевъ (з): На 6-месечни баланс.

А. Циганчевъ (з): Криво направена равностѣтка.

А. Кантарджиевъ (д): Смѣтна се, че съ този законопроектъ министерътъ на вътрешнитѣ работи, билъ той днешниятъ или утрешниятъ, съ своята паргизанска ржка би разбъркалъ изъ основа това общинско самоуправление и отъ него не би останало нито поменъ. Ще ми позволите въ нѣколко минути да се противопоставя на такава едно разбиране и да застъпя друго гледище — колкото на мнозина на пръвъ погледъ то да се сгрува смѣло — че този законопроектъ не само не е никакво посегателство върху самоуправлението на общинитѣ, а едно, както казахъ отъ самото начало, тълкувателно законодателно предложение, което доразяснява текста на алинея втора на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини.

За да бждемъ наясно по въпроса, нека да се спремъ на самия текстъ на чл. 35 отъ закона, къмъ който текстъ настоящиятъ законопроектъ прави едно допълнение.

Въ първата алинея на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини се говори за начина, по който става разтурянето

на общински съвет, а във втората алинея се казва: (Чете) „До избиране новъ общински съветъ постоянната окръжна комисия, съ одобрение отъ министра на вътрешнитѣ работи, назначава трима души, отъ които единъ председателъ и двама членове, за да извършатъ временно само длъжността на общинското управление“. Третата алинея гласи: (Чете) „Тѣзи лица се взематъ измежду жителитѣ на общината, които иматъ право на избираемостъ, съ изключение на лицата, отъ които се е състоялъ разтурениятъ съветъ“.

Значи, казва се, че постоянната комисия назначава, съ одобрението на министра на вътрешнитѣ работи, тричленнитѣ комисии. Законътъ по-нататъкъ не ни казва, ако министърътъ — който фактически носи отговорностъ за управлението и за администрирането на държавата, въ пълния смисълъ на тая дума — не одобри представенитѣ лица, какво следва да се направи следъ това. Нѣкой би казалъ: ако министърътъ не одобри, ще повърне назадъ писмото на постоянната комисия, за да се представятъ нови лица. При това второ представяне — или, както законътъ се изразява, назначаване — на втори лица, министърътъ отново може да не ги одобри. Тогава ще станемъ жертва на онова самоуправление, за което г. Тодоси Кънчевъ ни говори онзи денъ и което въ края на крайщата ще се изрази въ едно безвластие, въ пълния смисълъ на думата. Това законоположение за времето, когато е прокарано — 11 декемврий 1904 г. — когато политическитѣ права и разбирания въ България бѣха по други, когато единъ министъръ на вътрешнитѣ работи можеше съ една заповѣдь да отрѣби всички съвети, и общински, и окръжни, може би е имало своето оправдание. Но то нѣма своето оправдание въ времената, въ които живѣемъ сега, когато политическитѣ страсти сѫ по-силни, когато чувството на отговорностъ, за което ние сме дали много голѣми доказателства, е по-голѣмо, и когато се намиратъ окръжни постоянни комисии, които саботиратъ държавната властъ — защото това, да представителъ на министра за одобрение тѣмко тѣзи, които народътъ е изриналъ на 21 юний, не е нищо друго, освенъ да саботирашъ управлението. Заради единъ принципъ, за който плаче г. Тодоси Кънчевъ, и който въ сжщностъ не е низвергнатъ отъ законопроектъ, не можешъ да дойдешъ до положението на безвластие и да кажешъ: понеже буквата на закона е такава, това ще продължава до безконечностъ.

Но, г. г. народни представители, въпросътъ за самоуправлението е повдигнатъ най-напредъ въ чл. 3 на нашия основенъ законъ — конституцията. Онзи денъ г. Василъ Димчевъ цитираше тукъ този членъ, но той или не бѣше челъ скоро конституцията, или пъкъ го цитираше, защото така уйдисваше на неговата теза. Алинея втора на чл. 3 отъ нашия основенъ законъ казва: „Особенъ законъ ще се изработи за наредбата на това административно дѣленіе върху началата за самоуправление на общинитѣ“. Такъвъ специаленъ законъ за административното дѣленіе, който да е основанъ върху началата за самоуправление на общинитѣ въ България, нѣма. Има редица закони, които третираатъ тая материя или сѫ които се устройватъ отдѣлни самоуправителни единици, какъвто е законътъ за окръжнитѣ съвети, какъвто е законътъ за градскитѣ общини, какъвто е законътъ за селскитѣ общини, какъвто е законътъ за Столичната градска община, която отъ 7—8 години насамъ е отдѣлена отъ другитѣ градски общини съ специаленъ законъ — има и отдѣленъ законъ за административното дѣленіе на царството — но не върху началата за самоуправление на общинитѣ, както изисква нашиятъ основенъ законъ. Такъвъ особенъ законъ за административното дѣленіе върху началата за самоуправление на общинитѣ не е изработенъ.

Тая трибуна не е нито за академическо третиране на въпроса, нито пъкъ азъ съмъ отъ тѣзи, които могатъ академически да третиратъ този въпросъ; но отъ внимателното проучване на законитѣ, въ които се третира материята за самоуправлението — какъвто е законътъ за окръжнитѣ съвети, какъвто е законътъ за градскитѣ общини, какъвто е законътъ за селскитѣ общини, какъвто е законътъ за Столичната градска община — не може да се дойде до друго убеждение, освенъ до едно, че ржката, че волята на централната властъ се провежда чрезъ нейнитѣ органи: по закона за градскитѣ общини — чрезъ органа на централната властъ, нареченъ министъръ на вътрешнитѣ работи; по закона за селскитѣ общини — чрезъ него и чрезъ единъ другъ органъ на държавната властъ, нареченъ окръженъ управителъ. По закона за Столичната градска община разбиранията и волята на централната властъ се провеждатъ чрезъ органа на тая властъ, нареченъ министъръ на вътрешнитѣ работи. Въ всички тѣзи

закони, които уреждатъ тази материя, ще видите редица постановления, съ които се провежда волята на държавната властъ.

Понеже въ случая ни интересува само материята за градскитѣ общини, ще ми позволите да направя една малка екскурзия въ закона за градскитѣ общини и да видимъ на колко мѣста централната властъ интервенира съ право на вето въ работитѣ на общинскитѣ съвети, безъ нѣкой да плаче, че се нарушава принципътъ на самоуправлението на общинитѣ.

Общинскитѣ съвети, които сѫ продуктъ на свободно проявената воля на народа — дотолкова, доколкото у насъ тази воля може свободно да се проявява — още въ своето зачатие, следъ като минатъ презъ ржцетѣ на съдебнитѣ власти, се поставятъ веднага подъ стѣклениа калпакъ на окръжния управителъ. Той е, който свиква градскитѣ общински съвети, той е, който го приканва да се конституиратъ; той е, който има инициативата да ги приканва. И, споредъ нашето законодателство, ако окръжниятъ управителъ не стори това — а той не може да не го стори — общинскитѣ съветъ не може да се конституира. Отъ първия моментъ още, значи, отъ една страна, централната властъ, и, отъ друга страна, общинската властъ, продуктъ на свободно проявената воля на народа, се поставятъ въ контактъ, и, за да се прояви волята на институти, нареченъ общински съветъ, за да добне реаленъ изразъ, а чрезъ него и волята на народа, трѣбва да е проявена волята на централната властъ, въ лицето на окръжния управителъ. Чл. 21 отъ закона за градскитѣ общини у насъ урежда тая материя, като казва, че общинскитѣ съвети, за да се конституиратъ, трѣбва да бждатъ повикани на животъ въ началния си моментъ отъ окръжния управителъ.

По-нататъкъ, г. г. народни представители, веднага следъ така цитирания чл. 21 отъ закона за градскитѣ общини, следва чл. 22 отъ сжщия законъ, споредъ който избранитѣ отъ общинскитѣ съвети — както казахъ, продуктъ на свободно проявената воля на народа — кметъ и помощникъ или помощници, т. е. постоянното присѣствие на това самоуправително тѣло, наречено общински съветъ, подлежатъ на утвърждение отъ централната властъ. И никой до сега въ България не е дрзналъ, не е посмѣлъ да поддържа тезата, че това е елиминирание, отстраняване, или посегателство върху автономията на общинскитѣ съвети. Министърътъ на вътрешнитѣ работи е, който е властенъ да утвърди или, евентуално, по мотивитѣ, които лежатъ въ този законъ, да не утвърди такъвъ единъ общински кметъ и неговия помощникъ, които сѫ избрани отъ редовно избранъ общински съветъ.

Сега ще ми позволите тукъ да се спра, преди да продължа по-нататъкъ своята екскурзия, на постановлението на закона. Ако министърътъ на вътрешнитѣ работи има окончателната дума да се произнесе дали Х или У, избрани отъ единъ редовенъ общински съветъ, могатъ да иматъ качествата на кметъ и помощникъ или помощници, макаръ и избрани отъ единъ общински съветъ — както казахъ преди малко, и се повтарямъ, продуктъ на свободно проявената воля на народа — изхождащи отъ единъ раг excellence самоуправителенъ институтъ, дотолкова, доколкото той може да бжде такъвъ въ насъ; ако тамъ министърътъ на вътрешнитѣ работи интервенира, и никой до сега не е ималъ смѣлостта да каже, че това е едно посегателство върху автономията на общинитѣ, азъ не зная, какъ биха могли да се намерятъ аргументи да се поддържа тукъ обратната теза: защо когато, по силата на закона, такъвъ редовно избранъ общински съветъ си отиде и когато ще трѣбва да се назначи една временна тричленна комисия отъ хора, които нѣматъ даже а priori задъ гърба си народната воля, и когато тия хора ще изпълняватъ повече административна функция, а не една обширна функция, която изпълнява общинскитѣ съветъ, поставя се въпросътъ — защо министърътъ на вътрешнитѣ работи въ този случай да не може, чрезъ своята интервенция, да посочи тѣзи хора? Очевидно, г. г. народни представители, двата случая, които ме занимаватъ въ момента: утвърждаването на редовно избранъ общински кметъ и неговъ помощникъ, респективно помощници, отъ министра на вътрешнитѣ работи и утвърждението или одобрението, както казва законопроектътъ, при назначаването на една тричленна комисия, която се състои отъ хора, които, както казахъ преди малко, нѣматъ задъ гърба си нищо друго, освенъ личното довѣрие на този, който ги назначава, сѫ идентични.

Но, г. г. народни представители, да продължа екскурзията си въ закона. Въ чл. 56 отъ закона за градскитѣ общини стои следното постановление: (Чете) „Преписъ отъ всѣко решение върху изброенитѣ въ предходния членъ предмети, въ течение на три дена отъ подписването му

отъ съвета, се съобщава, за знание, на окръжния управител, а въ столицата — министру на вътрешните работи.

„Ако нѣкое решение се окаже противно на общитѣ закони, окръжниятъ управител, следъ като изслуша заключението на постоянната комисиия, може да го отмѣни. Това трѣбва да стане не по-късно отъ 15 дена следъ получаване решението.

„Подобни решения на общинския съветъ въ столицата се отмѣняватъ отъ министра на вътрешните работи“. Това е една материя, която въ закона следва следъ онова постановление, което казва, кои решения и какви решения общинскиятъ съветъ, респ. постоянното присѣствие, може да взема и кои решения, безъ утвърдението на централната власт, респ. окръжния управител и министра, може самъ да привежда въ изпълнение, и кои не може. Както виждате, въ законоположението на чл. 56 е легнало правото на окръжния управител, на едноличния представител на централната власт и проводникъ на нейнитѣ разбирания, да може да отмѣни известно решение на общинския съветъ — следъ като изслуша мнението на постоянната комисиия — което, споредъ неговото субективно разбиране, е въ разрѣзъ съ даденъ законъ. Ако мнението на постоянната комисиия е въ обратенъ смисълъ на решението, окръжниятъ управител може да отмѣни това решение, ако неговото субективно разбиране на добросъвестенъ администраторъ, разбира се, е, че това решение е въ разрѣзъ съ нѣкои законоположения.

По-нататѣкъ, г. г. народни представители! Чл. 57 и чл. 60 отъ сега действащия законъ за градскитѣ общини уреждатъ материята за начина, по който се утвърждаватъ решенията. Изброени сѣ цѣлъ поменикъ решения, които се привеждатъ въ изпълнение, следъ като централната власт ги утвърди. Докато тѣ не сѣ утвърдени отъ тази централна власт, тѣ не представляватъ отъ себе си нищо друго, освенъ бѣла книга, написана съ мастило или на пишуща машина. Тѣ не могатъ да произведатъ никакво действие, никакъв ефектъ, не могатъ да оказватъ никакво влияние върху правата на когото и да било, докато не получатъ санкцията на централната власт. И никой въ такъв случай нѣма да каже, че има посегателство върху самоуправлението на общинитѣ.

Но, г. г. народни представители, азъ ще премина чл. 70, споредъ който централната власт може да отмѣнява заповѣди, които издава постоянното присѣствие въз основа на взети решения. Ида до най-съществената дейностъ на една община, на единъ общински, респ. на единъ окръженъ съветъ, тамъ, където се проявява цѣлата му дейностъ. Думата ми е, същата се всички, за бюджета. Бюджетътъ на едно самоуправително тѣло, било то община или окръгъ, бюджетътъ даже на държавата, както казваме винаги, е огледало на неговата дейностъ, на неговата политика. Въ бюджета общинскиятъ съветъ провежда всички ония мѣроприятия, които сѣ свързани съ благосъстоянието на даденъ градъ или дадено село. Тамъ ще намерите и хигиена, и благоустройство, и социални грижи, и маса други грижи, тамъ е начертана цѣлата негова дейностъ. Тѣмъ този бюджетъ, който е най-съществената частъ отъ дейността на даденъ общински съветъ, подлежи на санкция отъ централната власт. И въ миналото сме имали случаи да наблюдаваме въ бюджета на окръжния съветъ, въ бюджета на общинския съветъ, не министърътъ на вътрешните работи да интервенира съ своята власт, съ своето разбиране, ами сме виждали подначалници на изборни отдѣления да чертаятъ съ своя червенъ и синъ моливъ вътре, и често пѣти бюджетътъ на дадена община се връща въ общината за привеждане въ изпълнение, безъ да могатъ общинскитѣ съветници да познаятъ своя бюджетъ, който тѣ сѣ изпратили. И тамъ много рѣдко се вдига гласъ на протестъ, че се погазва самоуправлението, защото единъ министъръ всѣки пѣтъ може да намѣри аргументи за своята теза, че такъв бюджетъ въ зачеркнатитѣ постановления противоречи на дадено законоположение.

Но, г. г. народни представители, ще се спра на единъ последенъ въпросъ, колкото и на мнозина той да се струва така за неподходящъ въ случая. Въпросътъ е за така наречения държавенъ контролъ, контролъ, който държавата упражнява по силата на едно законоположение, чрезъ своя органъ, нареченъ държавенъ контролоръ. Безспорно, неговата функция е отъ малко по-друго естество, но чрезъ неговото ухо и чрезъ неговото око държавата продължава перманентно, непрекъснато, отъ избирането до разтурянето на съвета, да упражнява своя контролъ върху изразходването на ония суми, които общинскиятъ съветъ е гласувалъ.

Азъ съмъ ималъ и другъ пѣтъ случая да повдигамъ гласъ въ защита автономията на самоуправителнитѣ

тѣла, респективно на окръжнитѣ съвети, които много повече сѣ ме интересували, отколкото общинскитѣ съвети. И азъ винаги съмъ ималъ смѣлостта да дѣла автономията на тѣзи самоуправителни тѣла на два вида: едната — административна автономия, и другата — финансова автономия. Тия въпроси повече сѣ ме интересували, отколкото въпроситѣ, засегнати въ настоящето законодателно предложение, което само допояснява известенъ неясенъ текстъ въ закона за градскитѣ общини. На първа рѣчка ме е интересувала финансовата автономия на дадено самоуправително тѣло. Докато у насъ на самоуправителнитѣ тѣла по законодателенъ редъ, или по какъвто щете другъ редъ, не се гарантиратъ финансови ресурси, за да могатъ тѣ на свой собственъ счетъ да си съставятъ бюджетъ, да не бѣдатъ поставени въ зависимостъ отъ държавната власт, която подхвърля, както е въ случая съ окръжнитѣ съвети, стотинки и ерѣхнини, които постѣпватъ дотолкова, доколкото постѣпватъ пари въ държавнитѣ каси; и докато не се стабилизира финансово-приходната частъ на бюджетитѣ на самоуправителнитѣ тѣла, за каква автономия не може да се приказва у насъ на сѣщитѣ. Защото въ края на краищата всичко се свежда до паричнитѣ срѣдства, съ които ще можешъ да приведешъ въ изпълнение решенията на пленумитѣ, наречени общински или окръжни съвети. И азъ, който имамъ случая 11 години вече да стоя въ окръжния съветъ въ София, ималъ съмъ много пѣти случая да повдигамъ тѣзи въпроси тамъ и да искамъ чрезъ резолюциитѣ на окръжния съветъ да се иска отъ държавната власт да гарантира на окръжнитѣ съвети — както понастоящемъ това е поне гарантирано на общинитѣ — отдѣлни самостоятелни приходи, за да могатъ да бѣдатъ консолидирани приходнитѣ имъ части, за да могатъ да бѣдатъ консолидирани и разходнитѣ имъ части. Азъ съмъ единъ отъ радетелитѣ и борцитѣ за това самоуправление, но до известна степенъ — казвамъ съмъ го това и отъ трибуната на окръжния съветъ и тукъ ще го повторя — малко съмъ се разочаровалъ отъ тая работа. И ще ви кажа защо. Вземамъ за примѣръ Софийския окръженъ съветъ. Въ последнитѣ 5—6 години той има кръгло постѣпление 28—30 милиона лева годишно, а неговитѣ бюджети, които сѣ продуктъ на това самоуправление, за което съмъ се борилъ и ще продължавамъ да се боря, винаги сѣ се движили — съ изключение на последната година — къмъ 45—50—55 милиона лева. И когато бюджетитѣ му се движатъ въ разходната частъ къмъ 55 милиона лева и когато въ края на краищата направитѣ смѣтка и видишъ, че сѣ постѣпили приходи 28—30 милиона лева, бюджетитѣ се обръщатъ освенъ на дефицитерни, но и преди всичко на консомативни бюджети: изхарчаваш паритѣ, необходими за заплати и други въществени разходи, а когато дойде да се приведатъ известни мѣроприятия въ областта на земледѣлието, търговията и занаятиятъ, пари никога не стигатъ. И, следователно, не разполагайки съ никакви суми за удовлетворение на културнитѣ мѣроприятия, по силата на автономията, която законътъ имъ е гарантиралъ, самоуправителнитѣ тѣла се компрометиратъ.

Г. г. народни представители! Азъ пакъ се връщамъ на първоначалната си мисль, на която заставахъ, а именно, че въ това отношение предложението иде да поясня само известенъ текстъ отъ закона за градскитѣ общини. Инакъ бихме стигнали до едно безвластие. Ако министърътъ на вътрешните работи и народното здраве не одобри състава на посочената отъ окръжната постоянна комисиия общинска тричленна комисиия, въ такъвъ случай последната се назначава направо отъ него. Тая безвластност, която досега съществува, достигайки до непрекъснатото, до перманентно безвластие въ общината, съ представянето отъ страна на постояннитѣ комисиии и съ неодобрението на министра състава на посоченитѣ тричленни комисиии се изчерпва, и, вмѣсто да се отива къмъ едно разслабление въ управлението на общинитѣ, стига се до обратния резултатъ: заздравява се положението на общинската тричленна комисиия и въ общината е изключенъ всѣкакъвъ периодъ на безвластие, на междунарствие, отъ което тя би могла само да страда. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василь Мариновъ.

В. Мариновъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Една отъ голѣмитѣ придобивки на демократията въ борбата срещу реакцията — това е и създаването на самоуправителни административни единици. Съ предлагания законопроектъ за допълнение на чл. 35 отъ закона за

градските общини какво се цели? Г. г. сговористите искаха да кажат, че това е едно голямо, дръзко посегателство върху самоуправителността на административните тѣла и тѣхната автономия. Нека ми бъде позволено да заявя още отсега, че тѣ умѣло маневриратъ по всички въпроси и когато дойде принципно да ги разглеждатъ, тѣ ги разглеждатъ субективно, съ огледъ на тѣхния интересъ. Ако тѣхниятъ интересъ диктува практически да се сложи въпросътъ, безспорно, тѣ иначе биха го разглеждали. Но така или иначе, въ връзка съ законопроекта, който е сложенъ на дневен редъ, повдига се въпросътъ, че се нарушава автономността на самоуправителните тѣла, респективно на общините. Вѣрно ли е това, г. г. народни представители, или това е само отъ лукаваго казано отъ г. г. сговористите?

Преди всичко нека бъдемъ наясно. Какво значи самоуправление на общини, какво значи автономия на общини? Самоуправление има тогава, когато чрезъ изборъ сж посочени управниците на дадена административна единица. Щомъ като нѣма посочване на управниците чрезъ изборъ, нѣма и самоуправление на тия тѣла. Добре. При разтурване на единъ общински съветъ и назначаване на тричленна комисия — безразлично кой ще я назначи, дали окръжната постоянна комисия или министърътъ на вътрешните работи — принципътъ на самоуправителността изчезва. Защо? Защото щомъ като стане назначаване на тричленна комисия — безразлично, казвамъ, дали ще бъде назначена отъ постоянната комисия или отъ министъра на вътрешните работи — самоуправление нѣма. И оная разходка, която г. Теодоси Кънчевъ прави въ труда на г. д-ръ Александъръ Гиргиновъ „Държавното устройство на България“, за да изкара, че министърътъ на вътрешните работи днесъ, г. д-ръ Александъръ Гиргиновъ, съ този законопроектъ е въ флагрантно противоречие съ политико-общественика д-ръ Александъръ Гиргиновъ въ своя трудъ — тия цитати, които прави г. Кънчевъ, не идатъ да опровергаватъ това становище, а тъкмо обратното. Въ своя трудъ г. д-ръ Александъръ Гиргиновъ — на стр. 466 и следващите, които г. Кънчевъ цитира — говори за запазване самоуправителността на тѣлата тогава, когато тя съществува и когато е създадена чрезъ избори. Но тамъ, където нѣма изборъ, тамъ, където избирателитѣ не сж посочили чрезъ гласуване своите управници, тамъ, безспорно, и дума не може да става за самоуправление на тия административни единици.

Преждеговорившиятъ г. Кантарджиевъ ви набеляза нѣколко случая, предвидени въ закона за градските общини, където министърътъ на вътрешните работи упражнява пакъ контролъ върху действията на общинските съвети. Въ чл. 35, алинея втора, отъ закона за градските общини е казано: (Чете) „До избиране новъ общински съветъ постоянната комисия, съ одобрение отъ министъра на вътрешните работи, назначава трима души, отъ които единъ председател и двама членове, за да извършватъ временно само длъжността на общинското управление“, т. е. извършватъ, така да се каже, административната работа до произвеждането на избора. А въ алинея първа на чл. 35 е казано: (Чете) „Въ указа за разтурване на общинския съветъ определя се и денътъ за произвеждане на нови избори, които трѣбва да станатъ въ течение на единъ месецъ отъ деня на разтурването“. Пита се тогава: ако министърътъ на вътрешните работи не одобри членовете на тричленната комисия, представени отъ постоянната комисия, и ги върне; ако и втори пътъ му се представятъ такива и той пакъ ги върне, а адномесечниятъ срокъ, въ който трѣбва да се произведатъ изборитѣ, изтече, какво ще се прави? Кой ще произвежда избора? Общинскиятъ съветъ, който е разтуренъ, не може да функционира.

Постоянната комисия нѣма право сама да назначава тричленна комисия, безъ одобрение отъ министъра на вътрешните работи. Щомъ постоянната комисия и министърътъ на вътрешните работи влѣзатъ въ конфликтъ, следва ли, г. г. народни представители, че дадена административна единица, градска община, напр., ще трѣбва да остане безъ своето, макаръ и временно, управление? Азъ мисля, че съ този законопроектъ за допълнение на чл. 35 отъ закона за градските общини, който е и едно уяснение на чл. 35, алинея втора, отъ сѣкия законъ, не се извършва абсолютно никакво посегателство нито на самоуправлението, нито на автономността на административните единици; напротивъ, то иде да поясни едно положение, което до този моментъ бѣше неяснено.

Пъкъ, най-после, какво представляватъ окръжните постоянни комисии? Безспорно, тѣ сж автономни учреждения, но тѣ иматъ ли право да назначаватъ тричленни комисии, безъ одобрението на министъра на вътрешните

работи? Не. Когато се създадохъ постоянните комисии, какъвъ бѣше преди всичко мотивътъ за създаването на автономността и на самоуправителността както на общините, така и на постоянните комисии? Че тѣ сж изразъ на народна воля и на народно желание. Действително ли сегашните постоянни комисии сж отражение на народна воля и на народно желание или тѣ сж продуктъ на едно насилие, извършено отъ Демократическия сговоръ? (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) И когато вие имате, отъ една страна, проявена народната воля на 21 юний чрезъ 650.000 избиратели, които посочиха кои ще бъдатъ тѣхните управници, и, отъ друга страна, когато имате сговористски постоянни комисии, избрани чрезъ тероръ и насилие надъ избирателитѣ, които комисии саботиратъ систематически народната воля, като назначаватъ и представятъ за назначение въ тричленните комисии свои хора и съ това тѣ чисто и просто дразнятъ и предизвикватъ общественото негодувание още повече противъ тѣхъ, най-после, трѣбва да се уясни това положение. Ако министърътъ има право да одобрява, какъ да нѣма право, като върховна инстанция, която има право на контролъ и надъ постоянните комисии, да назначава тричленната комисия? Това е, г. г. народни представители, една аномалия.

Т. Кънчевъ (д. сг): Това е една теза опасна за единъ демократъ.

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Той (Сочи В. Мариновъ) демократъ ли е?

В. Мариновъ (д): Г. г. народни представители! Всичкото ридание, всичкото оплакване, което се изказа отъ преждеговорившиятъ сговористи за самоуправление, за демократичностъ за народна воля, какви побуди има?

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): (Къмъ В. Мариновъ) Вие лъжете.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ д-ръ А. Сарафовъ) Съ аргументитѣ на зяшитѣ демократи ще аргументираме ние! Теодоси Кънчевъ и Вие приказвате тукъ невѣрности.

В. Мариновъ (д): Уважаеми г. докторе, азъ ценя Вашитѣ бѣди коси и мисля, че Вашата старостъ не Ви позволява подобна дръзостъ. Ако народътъ въ Кошуката Ви желае и желае, че Ви избере, Вие ще се канпдирате пакъ и той ще Ви избере. Недейте си служи съ такива ридания.

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Ако Вие бѣхте съ честолубие, трѣбваше да плачете, когато азъ говорихъ отъ трибуната. Азъ Ви изобличавамъ въ лъжа. Вие лъжете. Вие изопачавате фактитѣ! Вие заблудихте народното представителство относно моя изборъ — Вие, Вие!

В. Мариновъ (д): Фактитѣ, които изнесохъ за кошукавашкия изборъ, говорятъ много зле за Васъ.

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): J'accuse — азъ Ви обвинявамъ! Вие сте единъ недобросъвестенъ човѣкъ! Вие нѣмате работа въ партията на Каравелова! Вие отидохте въ нея отъ улицата, презъ черния входъ!

В. Мариновъ (д): Вие нѣмате право да говорите днесъ за Демократическата партия! Вие сте отишли тамъ, където Ви е мѣстото — при народняцитѣ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Азъ бѣхъ тогава още въ Демократическата партия, когато ти не си билъ роденъ. Разбирашъ ли ти това?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Г. Сарафовъ! Моля, седнете на мѣстото си. (Глъчка)

В. Мариновъ (д): Г. г. народни представители! Преждеговорившиятъ, особено г. Кънчевъ, които така бѣха се разплакали за демократичностъ, нека ми бъде позволено да ги оприлича на ония голѣми богомолци, които рано сутринта отиватъ въ църква да палятъ голѣми свѣщи за народа, следъ като цѣла седмица сж безчинствували и грабили тоя народъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Представителитѣ на Демократическия сговоръ най-малко иматъ право да говорятъ за демократизъмъ и за институтитѣ, създадени отъ демокрацията, защото презъ тѣхното 8-годишно управление тѣ не само че не проявиха ни-

каква демократичност, а тъкмо обратното — погизаха демокрацията съ всички свои дѣла.

Т. Кънчевъ (д. сг): Историята ще ви откаже правото на демокрация. Вие сте лъжедемокрация.

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Вие сте синъ на лъжата, г. Мариновъ!

В. Мариновъ (д): Г. докторе, чувствавамъ риданието Ви за мандата, но не мога да Ви помогна. Г. Кънчевъ въ своята речъ, между другото, процитира единъ апелъ на държавнитѣ служители, който апелъ бѣше процитиранъ въ тѣхна защита. Въ него, между другото, се казва, че (Чете) „Една армия отъ хора, която нѣма никакво понятие за службитѣ и за тѣхнитѣ деликатни функции, напуска нивата, дюкяна и работилницата, пълни партийнитѣ клубове, отъ кждето съ страшна сила блѣска вратитѣ на държавнитѣ и изборни учреждения“. Г. г. народни представители! Нека признаемъ, че това е горчивата истина, но нека кажемъ истината — кой е виновникъ, за да напустне селяктъ нивата си, да напустне еснафътъ своята работилница? Не е ли безумното управление на Демократическия сговоръ въ продължение на 8 години, което докарва до просешка тояга българския народъ? (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) И днесъ тѣ сж се сѣтили, тѣ сж заплакали за тоя народъ, който въ продължение на 8 години изгезаваха! Азъ мисля, г. г. народни представители, че тѣ най-малко иматъ право да правятъ това.

Но нека се върнемъ на въпроса. Съ предлаганото уяснение на алинея втора на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини, повтарямъ, не се посѣга на самоуправлението на общинитѣ, защото междувременно, отъ момента, отъ когото общинскитѣ съветъ е разтуренъ, до момента, въ който ще се произведатъ нови избори и новоизборнитѣ общински съветници ще заематъ своето мѣсто, въ този промежутъкъ не може да се говори за никакво самоуправление на общината, тъй като става назначение на тричленна комисия, било то отъ окръжната постоянна комисия, било то отъ министра на вътрешнитѣ работи; въ всѣки случай това е назначение. А щомъ това е назначение, пита се: министърътъ ли е, който ще има право последенъ да си каже думата и който, по силата на закона, е върховниятъ контролъ и върху действията на окръжнитѣ постоянни комисии?

Мене ми се чини, не само че не се прави измѣнение на чл. 35, а това уяснение бѣше абсолютно необходимо, за да не се дохожда до онова положение, щото, следъ разтуряне на общинския съветъ, общината да нѣма управление до времето, когато ще бждатъ произведени нови избори.

А. Бояджиевъ (раб): Кажете за пояснението на Върховния административенъ сждъ.

В. Мариновъ (д): Ще Ви кажа и за Върховния административенъ сждъ, както и за Върховната смѣтна палата, за които, въ уводно мѣсто, „Демократически сговоръ“ толкова много крокодилски съдзи пролива, че сме посегнали на тѣхнитѣ права, като по-рано съ прокараването на чл. 13 отъ закона за процентнитѣ удържки отъ чиновническитѣ заплати сме отмѣнили едно решение на Върховната смѣтна палата, а сега съ прокараване уясняването на чл. 35, алинея втора, отъ закона за градскитѣ общини сме посѣгали пакъ върху единъ върховенъ институтъ, какъвто е Върховниятъ административенъ сждъ. Нека заявя, че нито върху единия, нито върху другия ние посѣгаме. Напротивъ, азъ бихъ запиталъ, какво правѣше Върховната смѣтна палата до 21 юний? Защо дотогава тя мълчеше, когато все пакъ, презъ режима на Демократическия сговоръ, имаше назначени на служба чиновници, които не отговаряха нито на единъ отъ двата ценза?

А. Пиронковъ (д. сг): Нѣмаше такива.

В. Мариновъ (д): Моля, имаше такива: Василь Недковъ, околийски началникъ, отъ гр. Луковитъ, съ трикласно образование, бѣше и продължи да бжде до 21 юний околийски началникъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Той е запасенъ офицеръ.

В. Мариновъ (д): Не е запасенъ офицеръ. (Пререкание между С. Патевъ и А. Пиронковъ. Глъчка)

Д. Джанкардашлийски (нац. л): Ами само луковитскитѣ околийски началникъ ли? Такива бѣха и зйтоскитѣ, и анхалскитѣ, и други!

В. Мариновъ (д): Радомирскитѣ околийски началникъ сжко така не отговаряха на никакви цензове; фердинандскитѣ околийски началникъ тоже не отговаряха на никакви цензове и т. н. и т. н. (Продължителна глъчка)

Г. г. народни представители! Презъ управлението на Демократическия сговоръ бѣше позволено всичко онова, което се отнасяше до тѣхната черга. Азъ ви казахъ отначало: тѣ сж отъ онѣзи, които разглеждатъ винаги въпроситѣ въ зависимостъ отъ своя интересъ — ако тѣхнитѣ интересъ диктува практическо разрешение на въпроса, тѣ го слагатъ практически; ако практически не отговаря на тѣхния интересъ, тѣ го слагатъ теоритически. Презъ тѣхния режимъ имаше маса чиновници, които не отговаряха нито на служебния, нито на образователния цензъ. Днесъ, презъ режима на Народния блокъ, чиновницитѣ отговарятъ поне на единия цензъ. Защото — нека имъ го заявимъ — Народниятъ блокъ има достатъчно интелигентни кадри и подготвени сили и ще постави достойни чиновници на всички мѣста. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Недейте (Къмъ сговориститѣ) вие да скърбите за това!

К. Русиновъ (раб): Г. Мариновъ! Може ли да Ви задамъ единъ въпросъ?

Отъ мнозинството: Отче! . . . (Веселостъ)

В. Мариновъ (д): И, г. г. народни представители, за да завърша . . .

К. Русиновъ (раб): Въ едно село отъ Борисовградската околия има една тричленна комисия отъ земледѣлци. Защо председателятъ ѝ бѣше арестуванъ и защо околийскитѣ началникъ иска той да се замѣни съ демократъ? Я ми обяснете това!

В. Мариновъ (д): Това, което ми казвате, не знамъ дали е истинско; и понеже въпросътъ ми се задава отъ Васъ, а азъ — право да си кажа — не обичамъ да Ви вѣрвамъ, не желая да Ви отговарямъ.

Х. Трайковъ (раб): Защото обичашъ лъжата!

В. Мариновъ (д): Казахъ, на васъ не ви вѣрвамъ!

Х. Трайковъ (раб): Ценза на касапълка и вие го практикувахте, както и сговориститѣ го практикуваха!

В. Мариновъ (д): Колкото за ценза на касапълка, че се практикувалъ днесъ, това е лъжа! Вие презъ режима на Демократическия сговоръ, когато се практикуваше касапълкътъ, мълчахте и се криехте въ миши дупки; днесъ, когато се видѣхте на свобода и излѣзохте като лалугери изъ дупкитѣ си, добихте куражъ и почнахте да се жбите!

Х. Трайковъ (раб): А ти бѣше тогава само опашка на касапълка!

В. Мариновъ (д): Вие, които сте агенти на Москва, тъй както по-рано въ едно заседание признахте, че сте орждие на Москва, най-малко имате морално право да протестирайте противъ какъвто и да е касапълкъ! Размѣрътъ на руския касапълкъ е незапомненъ въ историята на човѣчеството!

Отъ работницитѣ: Хайде де!

М. Станевъ (раб): Вѣрно ли е, че си билъ началникъ на шпицъ-команда на 9 юний?

В. Мариновъ (д): Не, това е една ваша клевета. Азъ имамъ достатъчно доблестъ да заявя кжде съмъ ходилъ и какво съмъ правилъ на 9 юний. Никога не съмъ билъ началникъ на шпицъ-команда, нито съмъ ги познавалъ. (Възбражения отъ работницитѣ) Пъкъ даже и да съмъ билъ началникъ на шпицъ-команда, . . .

М. Милевъ (д. сг): При отбраната на Плѣвненъ съ 20 души ти взе участие на 9 юний.

В. Мариновъ (д): Да се разберемъ, г-да! Отбраната на Плѣвненъ е едно, шпицъ-команда е друго. (Възбражения отъ работницитѣ) Азъ казвамъ: даже и да съмъ билъ началникъ на шпицъ-команда — което не е вѣрно — все пакъ тия шпицъ-команди сж били организирани за запазване цѣлостта и независимостта на България.

М. Милевъ (д. сг): Ти взе участие въ шпицъ-команда при отбраната на Плѣвненъ.

В. Мариновъ (д): Милю Милевъ нѣма моралното право никога да пререкава съ мене за шпицъ-команди, защото той е единъ отъ най-големитѣ герои въ шпицъ-командитѣ.

Б. Ецовъ (д): (Къмъ М. Милевъ) Мълчи бе! Ти какъ смѣешъ да говоришъ!?

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звънъ)

В. Мариновъ (д): Г. г. народни представители! Съ предлаганото уяснение и допълнение на алинея втора отъ чл. 35 се цели да се отнеме възможността на постояннитѣ комисии да се гаврятъ съ интереситѣ на българския народъ. Съ предлаганото уяснение и допълнение на алинея втора отъ чл. 35 се цели, министърътъ на вътрешнитѣ работи, който има право на контролъ надъ постояннитѣ комисии, който има право на одобрение тѣхнитѣ решения досежно състава на тричленнитѣ комисии, да има право и да назначава такива, като върховенъ представителъ на интереситѣ на народа. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Бояджиевъ (раб): Слушайте, г. Мариновъ! Вие казахте, че на 9 юний сте защищавали България. Питамъ Ви: защо сега казвате, че ликвидирате съ тия събития отъ 9 юний?

И. Симеоновъ (д): Чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини нѣма нищо общо съ шпицъ-командитѣ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Еенчевъ.

Обажда вън: Нѣма го.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Гето Кръстевъ.

Г. Кръстевъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ бихъ билъ особено щастливъ, ако мога на тази трибуна да наследя поне малко отъ она ентусиазмъ, съ който моитѣ предшественици току що я напуснаха. Но, за съжаление, азъ не мога да сподѣля аргументитѣ, които тѣ изнесоха тукъ, и още повече не мога да сподѣля тезата, която тѣ пледираха.

Д-ръ А. Бешковъ (з): Защо „за съжаление“?

Г. Кръстевъ (д. сг): Азъ не мога да се съглася съ аргументитѣ на г. Маринова, че сътворението на свѣта почва отъ 21 юний т. г.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: А отъ 9 юний ли?

Другъ отъ земледѣлцитѣ: Сътворението на мира, не на свѣта.

Г. Кръстевъ (д. сг): Азъ не мога да се съглася съ аргументитѣ на г. Маринова, че народната воля, проявена на 21 юний по начина, по който той я разбира, може да бѣде указателъ на всички действия по-нататъкъ, че тя може да служи като основание за нарушение законитѣ въ тая страна, като основание за създаване противоконституционни закони.

Азъ не мога да сподѣля и аргументитѣ на г. Кантарджиева, който, като подчерта, че окръжниятъ управителъ и министърътъ на вътрешнитѣ работи иматъ известни права по закона за градскитѣ общини, по закона за селскитѣ общини и по този за окръжнитѣ съвети, каза, че това значело, че и досега е имало посѣгане върху автономията на самоуправителнитѣ тѣла, отъ тамъ да се вадѣ аргументъ, че това давало основание и за по-нататъшно посѣгане върху тая автономия. Защото, г. г. народни представители, ако окръжниятъ управителъ има известни права по закона за градскитѣ общини, като, напр., правото да свиква общинския съветъ на заседание, нека не се забравя, че паралелно съ това право стои и неговото задължение да свика тоя съветъ — едно задължение уредено тоже отъ закона, едно задължение, което, ако не бѣде изпълнено отъ него, веднага ще дойде интервенцията на г. прокурора, който ще покани окръжния управителъ къмъ изпълнението на дълга си по закона, . . .

А. Кантарджиевъ (д): На кой текстъ отъ закона се основавашъ?

Г. Кръстевъ (д. сг): . . . щомъ той е отказалъ да стори това. Когато окръжниятъ управителъ трѣбва да утвърди единъ бюджетъ, той не може да не се съобрази съ оная воля, която е конкретизирана въ този бюджетъ, той не може да не се съобрази съ решението на общинския съветъ, което опредѣля вида, характера и размѣра на общинския бюджетъ. И когато тоя бюджетъ е гласуванъ, безспорно, той е отразявалъ въ себе си конкретнитѣ нужди на общината, на жителитѣ ѝ, а не съображенията на окръжния управителъ. И моитѣ познания по този въпросъ ми подсказватъ, че винаги, когато окръжниятъ управителъ е утвърждавалъ общинскитѣ бюджети, той е билъ принуденъ да се съобразява съ постановленията на законитѣ, възъ основа на които се изготвятъ бюджетитѣ и които поставятъ неговата дейтелностъ въ известни рамки. Той е длъженъ да се съобразява съ онѣзи суми, които сѣ били предвидени въ съответнитѣ параграфи на бюджетитѣ. Защото, известно е, че изготвянето на единъ бюджетъ не е единъ произволенъ актъ, а се регулира отъ известни законоположения. Следователно, обстоятелството, че окръжниятъ управителъ е ималъ възможностъ, обикновено въ съгласие съ представителитѣ на общинскитѣ съвети, да ретушира малко единъ общински бюджетъ, не значи, че той е ималъ право да откаже утвърждаването му, не значи, че е ималъ право да унищожи решенията, които сѣ конкретизирани въ тоя бюджетъ, не значи нарушение на автономията, защото тѣзи му права сѣ предвидени въ самия законъ.

С. Патева (з): А вие какво правихте съ бюджетитѣ на общинитѣ, когато управлявахте? Вие ще говорите за автономия! Най-малко вие можете да приказвате за автономия, защото вие я унищожихте.

Г. Кръстевъ (д. сг): Онова, което е известно подъ името автономия на общинитѣ, е установено по силата на специални закони, по силата на закона за селскитѣ общини, на закона за градскитѣ общини и на закона за окръжнитѣ съвети.

Т. Бошняковъ (з): А какъ ги разтуряхте вие следъ 9 юний?

И. Симеоновъ (д): Г. Кръстевъ! Кажете, кога е сжществувала пълна автономия на окръжнитѣ и на общинскитѣ съвети въ България?

Г. Кръстевъ (д. сг): Г. г. народни представители! По въпроса за пълната автономия на съветитѣ ние можемъ да споримъ. Едни могатъ да поддържатъ тезата, че това, което днесъ характеризира автономията на общинскитѣ съвети, е достатъчно; други могатъ да поддържатъ тезата, че то не е достатъчно. Но въпросътъ е, дали онова, което е дадено като права на общинскитѣ съвети, се защита или не се защита. Азъ не твърдя, че у насъ има абсолютна автономия, но отъ обстоятелството, че я нѣмаме, въ никой случай не може да вадимъ аргументи, че трѣбва да ликвидираме и съ автономията, която сега сжществува.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ не мога да защита този законопроектъ, който тукъ е сложенъ на разглеждане, а ще се помъча съ сетни сили, които имамъ, да защита единъ принципъ, който се погазва съ него. Азъ смѣтамъ, че съ онова, което се цели съ този законопроектъ, действително се суспендира единъ принципъ, който е прокаранъ въ основата на нашето държавно управление, на нашето държавно строителство — принципътъ на мѣстното самоуправление, принципъ, осветенъ отъ нашата конституция и съкровищникъ на който е чл. 3 отъ нея.

С. Патева (з): Принципъ, който вие погажихте. Най-малко морално право имате вие да говорите за него. Кжде бѣше този принципъ на самоуправлението следъ 9 юний и септемврийскитѣ събития?

В. Мариновъ (д): Г. Кръстевъ! Кажете, защо въ чл. 69 отъ вашия проектъ за изменение на закона за градскитѣ общини бѣше изрично постановено, че тричленнитѣ комисии въ селскитѣ общини се назначаватъ отъ окръжния управителъ, а тричленнитѣ комисии въ градскитѣ общини — отъ министра на вътрешнитѣ работи?

Г. Кръстевъ (д. сг): Демократическиятъ сговоръ не е гласувалъ законъ за общинитѣ.

З. п. Захариев (з): Но можеше да арестува изцѣло общински съвети.

Г. Кръстев (д. сг): Правителството на Демократическия съговор внесе единъ законопроектъ за общинитѣ, който, обаче, не стана законъ. Ако този законопроектъ дойде сега тукъ на второ четене, азъ ще се противопоставя съ всички сили, които имамъ, срещу приемането на това положение, което е предвидено въ него. Приемането на единъ законопроектъ по принципъ не означава приемането му по същество.

Странно впечатление прави, че въ единъ моментъ, когато въпросътъ за формата на държавното управление и тази на самоуправителнитѣ тѣла е сложенъ въ твърде остра форма въ цѣлия свѣтъ, когато принципътъ на демокрацията се състезава съ принципа на диктатурата, когато въпросътъ за централизацията и децентрализацията въ управлението е сложенъ на свѣтовната политическа арена въ всичката му острота, въ България, въ времето, когато управлява Народниятъ блокъ, трѣбва да се чуватъ тревожни сигнали за спасяването на демокрацията. Азъ под чертавамъ, че въ единъ моментъ, когато шефъ на правителството е демократъ, българското народно представителство, изразявайки нуждитѣ и купненията на българския народъ, трѣбва да излиза отъ трибуната на Народното събрание, за да бие тревога, че демокрацията е въ опасностъ. И действително, тази демокрация е въ опасностъ, защото законопроектътъ, който ни поднасяте, посѣга на единъ отъ най-сѣщественитѣ принципи, прокаранъ въ нашето държавно управление — принципътъ на мѣстното самоуправление, принципътъ, върху който сѣ изградени нашитѣ самоуправителни тѣла — общинитѣ и окръжнитѣ съвети.

З. п. Захариев (з): И който принципъ вие строго спазвахте!

Г. Кръстев (д. сг): И, съ ваше позволение, азъ желая да намѣря аргументитѣ за своята теза въ самия законопроектъ, който вие ни поднасяте. Той съдържа достатъчно много данни, които ще убедятъ всѣки незаинтересованъ, че действително е единъ крайно недемократиченъ, за да не кажа крайно реакционенъ законопроектъ.

Какво собствено ни се предлага съ този законопроектъ? Още първия погледъ, който отправяте върху този законопроектъ, слага на вниманието ви едно страшно противоречие, което съществува между мотивитѣ и текста му, едно несответствие въ тѣзи две части на законопроекта, което говори за голѣмата неискреностъ, която е изразена въ мотивитѣ, а азъ бихъ казалъ нѣщо повече: голѣмата трагедия, която тия мотиви на законопроекта изразяватъ, и която тѣй красноречиво въ миналото заседание моятъ добъръ приятель Теодоси Кънчевъ изрази тукъ отъ това мѣсто. Азъ виждамъ въ мотивитѣ раздвояване въ душата на онзи, който вниса този законопроектъ; азъ виждамъ несответствие между онова, което поднася, и онова, което разбира, че трѣбва да поднесе. Г. Кънчевъ ви направи съответнитѣ цитати отъ книгата на г. Гиргинова „Държавното устройство на България“, съ които подчерта, съ които установи по единъ блестящъ начинъ, че г. министърътъ, който вниса този законопроектъ, въ миналото се е борилъ съ всичката сила на своя умъ, съ всички темпераментъ, който му е приспѣлъ, за мѣстното самоуправление. Защищавалъ е принципа на това самоуправление и се е борилъ да отстрани колкото се може повече интервенцията на централната властъ въ живота и дейността на самоуправителнитѣ тѣла, и днесъ той, като министъръ, по ирония на съдбата, трѣбва да ви поднесе единъ законопроектъ, съ който да отрече собственитѣ си теории, собствения си трудъ да стѣпче въ краката си, който законопроектъ никой не би могълъ да квалифицира, освенъ като противоконституционенъ. Убеденъ конституционалистъ, убеденъ защитникъ на мѣстното самоуправление днесъ — въ това съмъ убеденъ за негова честъ — съ болка на душата си той ви поднася единъ законопроектъ, съ който трѣбва флагагрантно да опровергае себе си и да внесе смутъ съ него въ цѣлата система на нашето държавно устройство. (Възгласения отъ мнозинството) Погледнете мотивитѣ на законопроекта, които сѣ тѣй невинни на пръвъ погледъ.

Т. Бошнаковъ (з): Има шансове да станешъ голѣмъ държавенъ мъжъ.

Г. Кръстев (д. сг): Тѣ казватъ: (Чете) „Чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини изисква, щото между окръжната постоянна комисия и министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве да се постигне съгласие за опредѣляне състава на общинската тричленна комисия въ случай

че нѣма избранъ общински съветъ. Същото законоположение, обаче, не дава решение на въпроса, въ каквъ съставъ да бѣде назначена общинската тричленна комисия, ако между окръжната постоянна комисия и министра на вътрешнитѣ работи се появи разногласие по сѣщия въпросъ.“

С. Патеъ (з): Въ ваше време кой ги назначаваше? Знайни и незнайни команди и следъ месецъ ги оформяхте. Разправяте нѣщо по това.

Г. Кръстев (д. сг): Какво значи съставъ на тричленната комисия и въ каквъ смисълъ вие се интересувате отъ този съставъ? Г. г. народни представители! Вие нѣмате никаква възможностъ да създавате споръ по този въпросъ, вие нѣмате никакво право като мислящи хора да се съмнявате въ състава, защото той е тѣй ясно, тѣй положително опредѣленъ въ самия законъ за градскитѣ общини — алинея втора на чл. 35. Съ поразителна ясностъ се казва тамъ, кои сѣ необходими условия, на които трѣбва да отговаря членътъ на такава комисия. Първо, да бѣдатъ трима души, отъ които единиятъ за председателъ. Имаме ли споръ по този въпросъ, че трѣбва да бѣдатъ трима души? Безспорно, нѣма никаквъ споръ. Че единиятъ отъ тѣхъ трѣбва да бѣде председателъ — сѣщо не може да има споръ.

С. Патеъ (з): Да бѣде грамотенъ, да бѣде съ панталони или съ потури.

Г. Кръстев (д. сг): И да не бѣде нахаленъ.

С. Патеъ (з): Да не бѣде нахаленъ като васъ.

Г. Кръстев (д. сг): Второто условие е да бѣдатъ жители на общината. Това е едно условие, по което сѣщо не може да има споръ, защото то не е поставено произволно, а е резултатъ на живата българска действителностъ, то е едно условие, което се налага отъ добре разбранитѣ нужди и интереси на българския народъ. Трѣбва изъ неговата срѣда да се взематъ неговитѣ бѣдещи управници. Защото тѣ живѣятъ съ живота на този народъ, тѣ сѣ, които най-добре чувствуватъ пулса на неговото сърдце, които чувствуватъ неговитѣ болки.

Н. Стамболиевъ (з): А вие ги натрапвахте 8 години мимо желанието на народа.

Г. Кръстев (д. сг): Това условие почива на принципъ на демокрацията, бихъ казалъ азъ.

С. Патеъ (з): Ако бѣхте така разсѣждавали въ продължение на 8-тѣ години, сигурно на 21 юний можехте да победите.

Г. Кръстев (д. сг): Имаме ли противоречие съ г. министра по този пунктъ? Безспорно, че не. Третото условие е да иматъ избирателни права. За честта на г. министра, не предполагамъ, че той може да се въодушевява отъ настроения, отъ намѣрения въ утрешния день да ошастливи градскитѣ общини съ тричленни комисии съ лица които нѣматъ избирателни права.

В. Мариновъ (д): А идеолозитѣ на Съговора поддържаха, че кметовѣтъ на селскитѣ общини въ цѣла България не трѣбва да бѣдатъ избираеми, а трѣбва да бѣдатъ назначавани отъ окръжнитѣ управители. И това било послѣдователностъ на демократизъмъ!

Г. Кръстев (д. сг): Законътъ повелява, че тѣзи лица трѣбва да иматъ правото преди всичко на избираемостъ. Азъ съмъ убеденъ, че отклонения отъ туй положение могатъ да се допуснатъ, като бѣдатъ назначавани хора, безъ да отговарятъ на известни условия. Азъ имамъ данни, за да поддържамъ отъ тая трибуна, че ние нѣмаме никаква гаранция, какво въ утрешнитѣ тричленни комисии, които ще назначава г. министърътъ на вътрешнитѣ работи, нѣма най-сетне да попаднатъ лица, нѣмачи право на избираемостъ. Ние имаме близкия примѣръ, когато тукъ, отъ тази маса, излѣзе единъ законопроектъ, съ който се суспендираха и привилегии и качества, и чрезъ който се откри една възможностъ неграмотни хора да се настаняватъ въ държавнитѣ учреждения. Вие знаете тълкуванието по въпроса за цензовѣтъ.

Н. Стамболиевъ (з): Отъ професоритѣ България хаиръ, не видъ, дано види отъ проститѣ!

Г. Кръстевъ (д. сг): Тукъ отъ това мѣсто се обяви война на културнитѣ хора, на цензованитѣ хора въ тази страна, и съ единъ законъ се издигна като култъ въ нея невежеството и простотията.

В. Мариновъ (д): Само че по вашия законъ всички заварени на служба, макаръ и свършили първо отдѣление, оставаха на служба. Ако вие бѣхте последователни, не трѣбваше да правите разлика между заварени на служба и новоназначени.

Г. Кръстевъ (раб): Въ България нѣма мѣсто за честнитѣ и почтени хора, нѣма мѣсто за интеллигентнитѣ хора, а се откриватъ вратитѣ на дѣжжавнитѣ учреждения за партизанската армия, независимо отъ това дали тя има цензъ или нѣма. Повтарямъ, невежеството въ тази страна се въздигна до култъ, за да се отворятъ вратитѣ на дѣжжавата за вашата партизанска армия.

А. Пиганчевъ (з): Ако имаше невежество, нѣмаше на 21 юний да ви изринатъ.

Г. Кръстевъ (д. сг): И ние нѣмаме никаква гаранция, че въ утрешния денъ нѣма да се постѣпи по сѣщия начинъ. Но азъ лично за себе си не смѣтамъ — подчертавамъ го — че това е билъ нѣкакъвъ мотивъ, който има значение да опредѣли желанието, волята, решението на министра да внесе този законопроектъ.

Последното условие, което законъгъ иска, е лицата за тричленната комисия да не сѣтъ отъ разтурения съветъ — едно съображение сѣщо понятно, едно съображение сѣщо основателно. Безспорно, онѣзи лица, които сѣт бلاميри по надлежния редъ отъ собственитѣ си приятели, онѣзи лица, които сѣт престанали да изразяватъ волята и желанията, да отразяватъ нуждитѣ на жителитѣ отъ града и селото, нѣматъ правото да бждатъ обличани отъ никого въ нови права. Днесъ, обаче, не е тъй. Азъ имамъ всичката възможностъ да депозирамъ тукъ ланчи, че туй съображение въ много случаи е бравирано. Имаме случаи, когато при разтуряне на селски общински съвети, за които сѣщо е задължително това положение, изразено въ чл. 23 отъ закона за селскитѣ общини, въ тричленнитѣ комисии сѣтъ назначавани хора отъ разтуренитѣ съвети. Това законоположение не е спазвано, то не се спазва и въ този моментъ.

Както виждате, г. г. народни представители, условията, за които се говори въ мотивитѣ къмъ настоящия законопроектъ, се изброяватъ отъ самия законъ. Въ мотивитѣ къмъ законопроекта се казва, че законъгъ не дава решение на въпроса, какъвъ да бжде съставъгъ на тричленната комисия, когато има несъгласие между постоянната комисия и министра на вътрешнитѣ работи, когато законъгъ за градскитѣ общини опредѣля какъвъ трѣбва да бжде той. Е добре, отъ кой съставъ се интересува вие? Отъ кой съставъ се интересува законопроектъгъ? Очевидно отъ партийния съставъ, отъ състава на партийнитѣ приятели. Е добре, ние ви казваме, че при тъй яснитѣ и категорични постановления на закона, който имате задължението да спазвате, и който ви поставя условията, при които трѣбва да действувате, вие не може да поставяте като ржководно начало на своята дейтелностъ вашитѣ партийни съображения. И тъкмо това е началото, което е прокарано въ законопроекта. Срецу тази ваша воля, срецу това ваше желание, срецу тѣзи ваши домогвания, вие винаги ще имате издигната организираната воля на съзнателни български граждани, която ще пречупва тия ваши желания и смѣтки. Напоследъкъ въ Враца, въпрѣки че се назначи тричленна комисия безъ съгласието на окръжната постоянна комисия, за което тѣзи последната не реагира, и изборитѣ се произведоха отъ тричленната комисия, назначена отъ министра на вътрешнитѣ работи, днесъ кметъ на града не е човѣкъ на правителството, а отцепникъ отъ него. Народъгъ протестира противъ тази система, която бѣше усвоена тамъ, протестира противъ онѣзи настроения, изразъ на които стана тази тричленна комисия, групира се около друго лице и отстрани възможността да бждатъ избрани хората, които се желаеха отъ централната властъ.

Г. г. народни представители! По-искренъ е, обаче, текстъгъ на самия законопроектъ. Въ него се казва: „Ако министръгъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве не одобри състава на посочената отъ окръжната постоянна комисия общинска тричленна комисия, въ такъвъ случай последната се назначава направо отъ него“. Това значи, преди всичко, че министръгъ направо назначава тричленната комисия, че за него не е задължително решението на постоянната комисия, че каквото и да бжде това решение, министръгъ, когато не е съгласенъ съ него,

нѣма да му се подчини и самъ ще назначи тричленната комисия. Това ли е духъгъ на закона? Не, г-да. Законъгъ предоставя изключително на постоянната комисия правото да назначава тричленнитѣ комисии, а министръгъ на вътрешнитѣ работи има правото да одобри или не решението ѝ. Това е смисълъгъ на закона; това е и текстъгъ му. Такова е напоследъкъ и решението на Върховния административенъ сждъ, издадено по поводъ назначението на тричленната комисия въ гр. Плевенъ.

Г. г. народни представители! Има нѣщо, което мжчно може да се разбере. „Има — казва г. министръгъ — създаденъ конфликтъ между постоянна комисия и менъ, като министръ на вътрешнитѣ работи, при назначаването на една тричленна комисия; следователно, трѣбва да търсимъ възможностъ да го разрешимъ“. А азъ казвамъ, че г. министръгъ създава споръ тамъ, където го нѣма. Азъ поддържамъ, че споръ преди всичко, нѣма, защото въ закона изрично се установени и единитѣ, и другитѣ положения: установенъ е и съставъгъ на тричленната комисия, установено е и кой я назначава. Значи, нѣма споръ. Г. министръгъ изкуствено създава споръ и прибѣгва до неговото разрешение по начинъ, по който въ никоя правова държава не се прибѣгва. Г. министръгъ, който е страна въ този споръ, взима върху себе си инициативата той самъ да го разреши. Постоянната комисия е противникъ на г. министра по собствената му преценка, но това не му прѣчи съ единъ жестъ да каже: „Азъ суспендирамъ вашитѣ права и ги прехвърлямъ върху себе си“. Ама това е противно на най-елементарното правово чувство! Така не може да се пропедира! Когато има споръ вие ще потърсите интервенцията на едно трето лице, на единъ трети институтъ, въ случая ще потърсите интервенцията на друга юрисдикция, тя да разреши кой има право, но не Вие, г. министре, да суспендира те правата на постояннитѣ комисии и да обличате себе си съ тѣхнитѣ права. А тази юрисдикция е опредѣлена. Тя е опредѣлена въ чл. 215 отъ закона за устройството на сдилища. Това е Върховниятъ административенъ сждъ. Но ето, че Върховниятъ административенъ сждъ не мисли, както мисли г. министръгъ, не мисли, както мислятъ господа, които поддържатъ законопроекта. Върховниятъ административенъ сждъ има друго разбиране. Той смѣта, че когато министръгъ си присвоява права, които не му принадлежатъ — както сега се прави съ този законопроектъ — той посѣга върху автономията на общинитѣ и на постояннитѣ комисии, суспендира известни тѣхни права, извършва единъ административенъ произволъ. Ето какво казва Върховниятъ административенъ сждъ въ решението си № 416 отъ 23 ноемврий 1931 г.: (Чете) „Като самоуправително изборно учреждение, постоянната комисия притежава пълна свобода да назначава избраниитѣ отъ нея лица за тричленна комисия, стига тази последната да отговаря на изискуемитѣ отъ закона условия. Следъ назначаването на тримата души за тричленна комисия, на г. министра на вътрешнитѣ работи остава да извърши инвеститурата, т. е. обличането въ властъ на така назначенитѣ грима души. Понеже това назначение се легализира само съ неговото одобрение, нему е предоставено правото на административенъ контролъ“. Но г. Кантарджиевъ поставя въпроса: „Е, добре, представя се отъ окръжната постоянна комисия една тричленна комисия, която не отговаря на условията, поради което г. министръгъ не може да я одобри. Какво трѣбва да стане следъ това?“. Върховниятъ административенъ сждъ продължава своитѣ сждения така: „Ако г. министръгъ не може да се съгласи съ представената тричленна комисия и ако, разбира се, има законни поводи да действува, тогава той ще се възползува отъ суверенното право, което има, да не я одобри. Той ще сезира отново окръжната постоянна комисия, като ще изтъкне дефектитѣ, които сѣтъ допустнаги при назначаването на тричленната комисия, ще пожелае да се отстранятъ тѣзи дефекти и ще поиска да му се представи друга тричленна комисия. И щомъ тази тричленна комисия отговаря на условията, които сѣтъ изброени въ закона, нѣма никакво съмнение, че г. министръгъ ще трѣбва да я назначи“.

Г. г. народни представители! Азъ не познавамъ случая, когато постоянни комисии, когато общини биха желали да бждатъ прѣчка въ дейтелността на г. министра; азъ не зная случай постоянни комисии да сѣ саботирали политиката на г. министра, дори и при назначаване на тричленни комисии; азъ не познавамъ случай постояннитѣ комисии да сѣт пренебрегвали постановленията на закона и да сѣтъ представяли тричленни комисии, които да не отговарятъ на законнитѣ условия. Обаче постояннитѣ комисии, безспорно, не сѣтъ длжни да държатъ смѣтка за субективнитѣ настроения на г. министра, които

се формират вън от закона, които се формират въ партийния клубъ, които се формират под влиянието на неговитъ политически приятели. За тѣзи съображения никой не е длъженъ да държи смѣтка. Щомъ като тричленната комисия, която е представена отъ постоянната комисия, отговаря на условията, които се предписватъ отъ закона, нейното назначение е задължително за г. министра. Тѣй разсуждава и Върховниятъ административенъ съдъ. Следъ проявения произволъ, констатиранъ въ решението на Административния съдъ по отношение на тричленната комисия въ Плевенъ, която, назначена отъ г. министра противозаконно, стои ето вече цѣлъ месецъ и не намира сили въ себе си да освободи общината, Върховниятъ административенъ съдъ идва и казва: „Стига! Не може съ произволъ да се управлява тази страна. Не посѣгайте върху автономията на общинитъ и на окръжитъ“.

Н. Стамболиевъ (з): Казваше народътъ презъ ваше време, че съ произволъ и насилия не се управлява, обаче мимо неговитъ протести вие управлявахте.

Г. Кръстевъ (д. ср): Това е смисълътъ на решението на Върховния административенъ съдъ. Но какъ реагира г. министърътъ? Реагира съ единъ законопроектъ, въ който казва: „Щомъ Административниятъ съдъ се бърка въ нашитъ работи“ — съвършено основателно, разбира се, съвършено законно — „ние пъкъ ще намѣримъ възможностъ да избѣгнемъ неговия контролъ“. Още единъ произволъ, още едно желание, още едно опасно увлечение! Опасно е да избѣгнешъ контрола на една юрисдикция, която е създадена именно заради това, да охранява интереситъ на българскитъ граждани отъ произволитъ на административната власт. Какъ може да се квалифицира това поведение, това желание, при наличността на едно решение на Административния съдъ, което тѣй ясно освѣтлява положението, които сѣ легнали въ закона за градскитъ и селскитъ общини? Какъ може да се квалифицира този законопроектъ?

С. Патевъ (з): Решение ли се тѣпче тукъ, или новъ законъ се прокарва?

Г. Кръстевъ (д. ср): Не е ли той едно желание да се избѣгне всѣкаквъ контролъ и не се ли откриватъ съ това широко вратитъ на административния произволъ? Трѣбва ли, следъ като тѣй добре е констатирано отъ Върховния административенъ съдъ, и тукъ да се подчертае още единъ пътъ, че се посѣга на автономията на общинскитъ съвети и на постояннитъ комисии?

Г. г. народни представители! Вие създавате единъ опасенъ прецедентъ. Азъ съмъ убеденъ, че вие всички имате съзнание какъво значение иматъ постояннитъ комисии, какво значение иматъ общинскитъ съвети, каква роля играятъ тѣ въ нашия общественъ и политически животъ. Кой отъ васъ не знае, че въ нашето държавно устройство общинитъ и постояннитъ комисии заематъ най-съществено мѣсто въ нашето държавно управление? И когато вие посѣгате на постояннитъ комисии, когато вие посѣгате на общинскитъ съвети, вие засѣгате права, които сѣ придобити не, които сѣ извоювани отъ дълги години и за които българскитъ народъ държи тѣй много. Ако вие направите едно допитване до българския народъ, вие ще видите, преди всичко, какъ осторожно нази той онѣзи придобивки, които има, които досега е реализиралъ за себе си чрезъ общината и чрезъ окръжнитъ съвети. Трѣбва ли да ви убеждавамъ азъ, че най-същественитъ органи, най-същественитъ помощници на централното управление сѣ общинитъ и постояннитъ комисии? Трѣбва ли да ви убеждавамъ въ това, че българскиятъ селянинъ е готовъ да се бори като лъвъ предъ прага на своитъ общини и да пази тѣхната автономия като нѣщо свето, ненарушимо? Защо? защото тамъ е концентриранъ неговиятъ животъ и тамъ, бихъ казалъ азъ, е неговиятъ собственъ домъ. Селянинътъ и гражданинътъ, отъ люлката и до самия гробъ, непрекъснато прекриватъ прага на общината, защото тамъ сѣ групирани, преди всичко, главно неговитъ интереси. Днесъ вие искате съ единъ законъ да въмъкнете въ тѣзи общини административния произволъ, вие искате да суспендирате правата, които тѣ сѣ придобили. Е добре, г-да, вие ще направите едно страшно посегателство. Вие ще отнемете най-същественъ лостъ, най-същественъ двигателъ въ живота на постояннитъ комисии и на общинскитъ съвети. Въ днешния моментъ вашиятъ стремежъ — вие, които дойдохе съ известни на цѣлъ народъ лозунги — трѣбва да бжде

преди всичко да стабилизирате положението на окръжнитъ постоянни комисии и на общинитъ. Вие знаете, че постояннитъ комисии сѣ резултатъ на една обществена необходимостъ. Постояннитъ комисии сѣ водили една страшна борба по пътя на своето историческо развитие, за да дойдатъ до това положение на самоуправителни тѣла. Постояннитъ комисии въ днешния моментъ неуклонно създаватъ обществени блага, създаватъ обществени ценности. Тѣ днесъ сѣ измѣнили до неузнаваемостъ стопанската физиономия на българската държава, благодарение на творчеството, което проявяватъ. И то затуй, защото тѣ сѣ изградени върху принципа на демокрацията, върху принципа на самоуправлението. Тамъ представителътъ е творецъ и изпълнител на свои решения. Вие този мораленъ импулъс, този двигателъ, този лостъ въ живота на постояннитъ комисии ще унищожите, когато ще постановите, щото онѣзи лица, които трѣбва да преследватъ политиката на тѣзи окръжни съвети и постоянни комисии, да бждатъ назначавани отъ г. министра. Вие ще угасите онзи свещенъ пламъкъ, който има въ душата на хората, които провеждатъ политиката на постояннитъ комисии. Вие нѣма да попаднете на посполучливъ изборъ, защото нѣма по-сполучливъ изборъ отъ онзи, който самиятъ народъ долу си е направилъ. Онѣзи, които сѣ изпратени въ общинскитъ съвети, въ окръжнитъ съвети и въ постояннитъ комисии отъ народа, съ директивитъ, които самъ народътъ имъ е далъ, най-добре могатъ да знаятъ какви сѣ болжитъ на този народъ и тѣ най-добре могатъ да изпълнятъ неговитъ желания.

Г. г. народни представители! Съ този законъ, който искате да създадете, вие ще стѣсните правата на постояннитъ комисии, на общинскитъ съвети.

Х. Мирски (д): Ами вашиятъ проектъ какъвъ бѣше?

Г. Кръстевъ (д. ср): Съ това вие ще отидете по единъ хлъзгавъ пътъ въ единъ моментъ, когато трѣбва да се пазятъ като зеницата на око то самоуправителнитъ тѣла.

Г. г. народни представители! Тѣзи самоуправителни тѣла сѣ поставени и безъ това на известни изпитания. Стопанската криза въ нашата страна е поставила на известна преоценка живота и дейността на самоуправителнитъ тѣла. Въ единъ моментъ, когато вие трѣбва да имъ се притечете на помощъ, въ единъ моментъ, когато трѣбва да помислите за приходитъ имъ, когато трѣбва да стабилизирате тѣхното положение, въ този моментъ вие ставате проводници на настроението на улицата противъ тѣхъ и създавате психологическитъ предпоставки за тѣхното разклащане, за тѣхното унищожение.

Азъ разбирамъ противъ постояннитъ комисии и окръжнитъ съвети да се борятъ онѣзи, които по начало отричатъ буржоазнитъ институти; азъ разбирамъ да се борятъ срещу тѣхъ онѣзи, които, влизайки въ тия институти, се ръководятъ отъ разбирането да ги разрушаватъ и които не скриватъ това си намѣрение. Това отговаря на тѣхнитъ цели, това отговаря на тѣхната политика. Азъ това го разбирамъ. Но едно демократическо управление, едно демократическо правителство трѣбва да прави всичко възможно, за да издигне бариери предъ настроението на тия хора и да защити отъ посегателство самоуправителнитъ тѣла въ България. Повелителна необходимостъ, повелителенъ дългъ въ настоящия моментъ, когато тия самоуправителни тѣла сѣ поставени на изпитание, е вие да имъ се притечете на помощъ. Въ единъ моментъ, когато децентрализацията се налага съ всичката неумолимостъ на живота, когато общественитъ нужди се разрастватъ, когато държавата е принудена да дебарасира частъ отъ своитъ задължения и да ги възложи върху самоуправителнитъ тѣла, не законъ за стѣсняване на тѣхнитъ права, не актове за ограничаване на тѣхнитъ права, не актове, които да създаватъ предпоставки за тѣхното разрушение трѣбва да се създаватъ, а напротивъ — актове, които да закрепватъ тѣхния престижъ, които да даватъ импулъс на тѣхната дейностъ, за да могатъ да влѣятъ нова жизнена струя въ своя животъ. Това е, г. г. народни представители, повелението, което вие имате въ настоящия моментъ. И когато вие внесате единъ законопроектъ, който иде да стѣснява тѣхнитъ права, безъ да имате какъвъ да е общественъ поводъ за това, азъ намирамъ, че вие създавате единъ лошъ прецедентъ. Защото, наистина, кой е мотивътъ, който ви кара да внесате този законопроектъ? Кой държавни съображения диктуватъ това? Вие ги нѣмате. Нуждитъ на живота ли? Не, напротивъ, тѣ диктуватъ друго — тѣ диктуватъ да дадете по-голяма автономия, по-голямо самоуправление на общинитъ и окръжнитъ съвети, тѣ диктуватъ да прехвърлите още и други права върху тѣхъ,

защото сж дали доказателства, че могат по-добре от държавата да провеждат известни функции въ управлението на страната. Въ този моментъ вие правите точно обратното.

Ето защо моето заключение е, че вървейки по този път, вие посъгате на единъ принципъ, който, както вече казахъ, е осветенъ отъ българската конституция, . . .

Нъкой отъ мнозинството: Погазена отъ васъ.

Г. Кръстевъ (д. сг): . . . и създавате единъ противоконституционенъ, единъ крайно реакционенъ законъ.

Нашето убеждение е, че пътятъ, по който вървите, е пътъ стръменъ, безъ, обаче, да бжде славенъ, напротивъ, много опасенъ.

Н. Стамболиевъ (з): Много си искренъ!

Г. Кръстевъ (д. сг): Той не е пътъ на демокрацията. Той най-малко подобава на васъ, които обявихте себе си за най-демократично правителство на България.

Н. Стамболиевъ (з): Това е върно — че сме най-демократично управление. Една права мисълъ казахте между всичко казано досега!

Г. Кръстевъ (д. сг): Ето защо азъ имамъ моралната сила да приобща моята молба къмъ молбата на онъзи, които тукъ, отъ тази трибуна, апелираха къмъ г. министра, апелираха къмъ всички васъ, да потърсите въ себе си сили да се откажете отъ това си намърение. Вие имате възможностъ и по други начини да постигнете преследваната целъ. Вие дадохте доказателства, че имате опитностъ въ това отношение. Вашата целъ е да можете да поставите свои хора въ тричленнитъ комисии. Ще има избори на м. февруарий. Почакайте тази дата — може би, тя ще ви освободи отъ необходимостта да се червите тукъ и да отричате и себе си, и теориятъ си за държавно управление.

Нъкой отъ земледѣлцитъ: Не може да ви търпи народътъ повече и въ общинитъ.

Г. Кръстевъ (д. сг): Вие ще имате възможностъ, чрезъ провеждането на известнитъ вече ваши методи за борба, да настаните ваши хора въ общинскитъ съвети. Почакайте февруарий, защото тогава, може би, ще съжалявате за това, което правите днесъ. Вие и безъ това предприехте единъ походъ срещу общинитъ.

С. Патева (з): Какъ не те е срамъ да говоришъ отъ трибуната тия глупости!

Нъкой отъ земледѣлцитъ: Вие арестувахте цѣли общински съвети. Ние още не сме арестували съветъ.

Г. Кръстевъ (д. сг): Недейте суспендира правата на самоуправителнитъ тѣла. Запомнете, тази практика нѣма да ви доведе на добъръ край. (Ръкоплѣскания отъ сговориститъ)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стаматъ Ивановъ.

С. Ивановъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Отъ всичко пролича, че досега изказалитъ се оратори употрѣбиха всичката си поезия, цѣлото си ораторско изкуство, цѣлия си ораторски авторитетъ да докажатъ, че съ настоящия законопроектъ се посѣга на едни установени въ нашата страна закони — посѣга се на автономията на общинитъ. Върно е, че онъзи, които въ беззакония сж се родили, най-много говорятъ за законностъ. Върно е и другото: че буржоазията днесъ, когато е изгубила теренъ всрѣдъ широкитъ народни маси, ще трѣбва да намѣри форма, посредствомъ която да държи въ подчинение тия маси.

Нъкой отъ земледѣлцитъ: Арткъ, тукъ не си правъ!

С. Ивановъ (раб): И за забелязване е: когато ние говоримъ за фашистка диктатура, за отнети права на трудящитъ се маси, за потъпкване собственитъ си закони отъ страна на същата тая буржоазия, тогава всички нейни групировки и котерии искатъ съ различни формулировки майсторски да замаскиратъ, да покриятъ тази жббата фашистка диктатура съ мантията на една изживѣла се вече демокрация. Действително, буржоазията можеше да говори за демокрация дотогава, докогато действително демокра-

цията бѣше полезна за напредъка, за просперитета на човѣчеството. Но това е било тогава, когато буржоазията се освободи отъ гнета на феодалния строй, и то пакъ съ силата и съ подкрепата на трудящитъ се. И действително, тогава за демокрация е могло да се говори. Но днесъ, при изострени класови борби; днесъ, въ следвоенния периодъ; днесъ, когато капитализмътъ се друса изъ основи, днесъ, казвамъ, да се разправя за демокрация, да се разправя за законностъ — това значи да се върши най-голъмата съзнателна демагогия предъ онъзи маси, за които буржоазията не иска да мисли и ги е изоставила всецѣло да изнемогватъ подъ ударитъ на кризата, подъ ударитъ на безработицата.

Г. г. народни представители! Както казахъ, онъзи, които въ беззакония сж се родили, говорятъ най-много за законностъ. Въ днешния брой на „Демократически сговоръ“ уводната статия е озаглавена така: „Управление, което убива върховнитъ институти въ страната“. Демократически сговоръ — тази групировка на българската буржоазия, която следъ деветоюнския актъ реставрира своето господство, качи се здраво на гърба на трудящитъ се; този Сговоръ, който ограби една кооперация като „Освобождение“, която имаше повече отъ 80 милиона лева въ имоти и стоки; този Сговоръ, който обяви въ нелегалностъ най-голъмата партия въ нашата страна — Комунистическата партия; . . .

С. Славовъ (з): Сега лъжешъ, че е най-голъма — ние сме най-голъмата партия.

С. Ивановъ (раб): . . . този Сговоръ, който опръска нашата страна отъ 5 милиона население съ кръвта на 30.000 избити, този Сговоръ, който още не може да си види дѣлата, а иска да си даде видъ, че е извършилъ своитъ деяния въ името на нѣкакви общочовѣшки идеали, въ името на нѣкакво нарушение на законността; . . .

М. Райковски (з): Въ името на грабежа го направи.

С. Ивановъ (раб): . . . този Сговоръ, казвамъ, следъ известно време ще почне да чувствува своитъ престѣпления, ще види дали самъ той ще може да понася тѣзи престѣпления, които е извършилъ. Цанковъ още си дава видъ, че той нѣма грѣхове, че той нѣма престѣпления; Цанковъ, около личността на когото се концентрира една здрава фашистка диктатура; за личността на когото се пролѣха недавна кърви изъ софийскитъ улици — тоя Цанковъ, казвамъ, още искатъ да го крепятъ съ полицаи и детективи и личността му се охранява съ полицейски кучета; . . .

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие лъжете, това не е истина!

С. Ивановъ (раб): . . . и този Цанковъ, казвамъ, се охранява по такъвъ начинъ въпрѣки погазенитъ отъ него права на конституцията, въпрѣки погазенитъ отъ него закони.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Дайте името на полицаи, който е билъ тамъ, и веднага ще го уволня. Когато говорите тия работи, бждете добросъвѣстни. Или вие действително сте тукъ само провокатори!

С. Ивановъ (раб): Действително, на г. Кънчева не може да му се отрече, че той много майсторски защищава своитъ класови позиции, че той много добре маневрира. Той отъ сламката прави греда. Той взема поводъ отъ това, че законътъ за градскитъ общини се измѣнява и отива до тамъ, че се хваща на друго болно мѣсто: „Войницитъ, казва, сж били заставени въ Орѣхово насилствено да слушатъ земледѣлския, дружбашкия маршъ“.

П. Стайновъ (д. сг): Това нѣма нищо общо съ законопроекта.

С. Ивановъ (раб): Знаемъ каква ви е интимната мисълъ, г-да! Знаемъ, че тамъ е вашата светая светихъ — дано българскитъ войникъ отъ селата и отъ работилницитъ го въпрегнете, за да ви прави преврати. Жестоко се мамите. Българскитъ трудящъ се народъ не е она, който бѣше преди 9 юний. Въ отговоръ на г. Кънчева, който каза: „Къмъ края на 1931 г., на 31 декемврий, блокарското правителство съ настоящия законопроектъ върви по наклонена плоскостъ“ — както и последниятъ ораторъ подчерта — г. Мушановъ заяви: „На разпетия петъкъ ни накарахте да ви гласуваме законъ за заемъ“. Но върно ли е, че г. Мушановъ е гласувалъ такъвъ законъ и, ако това е действи-

телно така, ако той е последователен и истински демократ, защо върши това посегателство върху привидната, върху липсващата даже всъщност автономия на градските общини?

Нъщо повече. Въ друга една реч, когато отговаряше на едно питане, отправено му по поводъ терора, който се упражнява надъ работническите организации, той каза: „Г-да, демокрацията не е оная, която бѣше едно време. Демокрацията сега ние малко по-другояче я разбираме“ — т. е. искаше да каже г. Мушановъ, ние сѣквеме тая мантия на демокрацията и ще управляваме съ силата на сѣществуващата жестока диктатура, съ допълненнето, че ние сме впрѣгнали въ колесницата си и предателитѣ и измѣнницитѣ на интереситѣ на селската беднота отъ Земледѣлския съюзъ. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ и смѣхъ всрѣдъ мнозинството) Впрѣгнати въ тая колесница, юздитѣ и гемоветѣ имъ ги държи здраво г. Мушановъ и нѣма да ги изпусне.

И. Симеоновъ (д): Това е интрига.

П. Стоевъ (раб): Това е фактъ.

И. Симеоновъ (д): Башъ интрига е. Ашколсунъ, момче, пиша ти б!

С. Ивановъ (раб): Това е то вашата защита на автономията на общинитѣ; това е то вашата защита на конституционнитѣ свободи; това е то защитата ви, чрезъ която искате да се представите предъ трудящитѣ се, че действително вървите въ едни строго установени пѣтици отъ законитѣ въ страната и искате да минете за надклазоси, за всенародни, а въ сѣщностъ това е една демагогия, една заблуда.

Но при това посегателство, което се прави върху автономията на общинитѣ чрезъ това искане на г. министра на вътрешнитѣ работи, да му се разреши да назначава той тричленнитѣ въ общинитѣ, ще трѣбва да обърнемъ внимание и на другъ единъ въпросъ.

Въ общинитѣ днесъ, при това развитие на индустрията, при този темпъ на производствата, при това пролетаризиране на селската беднота и пропадане на дребни сѣществувания въ градоветѣ, има и другъ единъ стопански факторъ. Общинскитѣ бюджети въ нашата страна съставляватъ едно грамадно перо. Общинскитѣ бюджети въ нашата страна сѣ една тежестъ върху онѣзи, които населяватъ дадена мѣстност, дадена община. И въпросътъ е: кой да използва тѣзи суми, отъ какъ да се взематъ и за чии нужди да се изразходватъ? Разбира се, макаръ въ досегашната автономностъ на общинитѣ да има рамки, макаръ при всички по-голѣми инициативи да има последно решение централната властъ, все пакъ, ако би билъ избранъ единъ общински съветъ отъ работници, даже въ сѣществующитѣ рамки на автономностъ на общинитѣ, може да се направи нѣщо за трудящитѣ се, за огромното болшинство отъ дадена община. И дълбокиятъ смисълъ на този законопроектъ, намѣренieto на г. министъръ Гиргиновъ е, да се предохрани предварително, особено въ предстоящитѣ избори, защото много градски общини ще бждатъ може-би въ ржцетѣ на работницитѣ и, следователно, тази до сега дѣтла процедура да може да бжде премахната, по силата на това искане на г. министра, за да може още въ навечерието на изборитѣ, преди да сѣ преброени бюлетинитѣ, джандаритѣ на г. Гиргиновъ да се справятъ съ новосъздаденото положение и на другия денъ да има свои тричленни комисии. Ето, въ края на крайщата, намѣренieto на този законопроектъ, по който ние разискваме.

Но, г. г. народни представители, нека и като общински съветникъ ми бжде позволено да кажа каква е политиката днесъ на общинскитѣ съвети.

Вѣрно е, както казахъ и въ началото, че предъ общината се явяватъ все нови и нови перспективи, които подлежатъ на разрешение отъ самитѣ общински съвети. Преди всичко, общината се грижи за благоустройството на града, за чистотата, за хигиената, канализация, сметъ, здравословна политика, просвѣтна политика. Какъ се провежда тази политика досега, въ чии интереси се провежда тя? Въ които щете градове отидете — тукъ въ София, Пловдивъ, Хасково, Варна и другитѣ останали по-малки градчета — ще забележите, като червена нишка проличава тази политика на общинскитѣ съвети досега, че действително се е правило нѣщо, обаче въ центъра, а за периферията нищо не се давало. А когато се разгърнатъ бюджетитѣ, ще се види, че по крупнитѣ пера, по голѣмитѣ пера на общинскитѣ бюджети, отъ различнитѣ аренди, крѣвно право, сметъ, водно право, кантарина, кринина и т. н. . . .

Х. Мирски (д): Не познавате бюджетитѣ и не сте правили смѣтка.

С. Ивановъ (раб): . . . постѣпватъ суми, които се събиратъ отъ огромната частъ на населяващитѣ общинитѣ и се изразходватъ за една малка частъ — за центъра на градоветѣ. И когато въ общинскитѣ съвети има работнически представители и поставятъ въпросъ, общината да предвиди известни суми за безработнитѣ, да предвиди известни срѣдства за облекчение сѣдбата на безработнитѣ, казва имъ се: по силата на закона ние не можемъ да предвидимъ такива суми или пъкъ ще предвидимъ, но, напр., Софийската община, отъ приблизително около половинъ милиардъ лева бюджетъ, ще предвиди навѣрно единъ милионъ или милионъ и половина, обаче въ параграфа нѣма да се каже „За безработнитѣ“, а — „За подпомагане на софийскитѣ бедни граждани“. Срамуватъ се да признаятъ този социаленъ фактъ — безработицата — който е резултатъ на формитѣ на тѣхнитѣ производствени отношения. Нѣщо повече, когато тѣзи безработни отиватъ да протестираатъ, да искатъ, защото тѣ не сѣт просяци да молятъ, праща имъ се пожарната команда съ маркучи, за да ги разгонва — както бѣше случаятъ и съ разгонването на студентскитѣ демонстрации въ София отъ командата на г. Захарчукъ.

Политиката, която се преследва въ буржоазнитѣ общински съвети, върви въ унисонъ, въ тактъ съ политиката на централната властъ, а тая последната вече иска фактически да държи всички нишки въ институтитѣ, които привидно иматъ нѣкаква автономностъ, за да може въ всѣки моментъ да си играе съ тѣхъ и да ги дирижира отгоре. Това ли е демократиченъ централизъмъ? Не. Демократиченъ централизъмъ ние разбираме да се провежда отдолу, да се даде възможностъ на онѣзи, които сѣ непосредствено заинтересовани, сами да си начертаятъ политиката, сами да задоволяватъ нуждитѣ и исканията си, а не отгоре, чрезъ г. министра, да имъ се назначаватъ тричленки, които фактически ще бждатъ още единъ полицейски участъкъ, покрай многото други. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ)

Д. Джанкардашлийски (нац. л): Полицейски участъкъ — ехъ че го рече! Когато бѣше Сговорътъ, имаше полицейски участъци, а сега нѣма. Кажете и вие единъ пътъ, берекятъ версинъ!

С. Ивановъ (раб): Г. г. народни представители! Какво е направено за здравната политика на общинитѣ?

И. Симеоновъ (д): Това предметъ на законопроекта ли е?

С. Ивановъ (раб): Има общински съвети, които съ месеци не сѣ изплатили заплатитѣ на учителитѣ въ основнитѣ училища. Има общински съвети, които нѣматъ срѣдства да купятъ дърва, за да отоплятъ ученицитѣ. Има общини, където училищнитѣ сгради представляватъ скупчени къщи, неотговарящи на хигиеничнитѣ условия.

В. Коевски (нац. л): Какво общо има това съ законопроекта? Защо ни занимавате съ тѣзи работи?

С. Ивановъ (раб): Г. г. народни представители! Въ връзка съ здравната общинска политика въ нашата страна ние трѣбва да подчертаемъ единъ фактъ, единъ чудовищенъ, страшенъ фактъ, изнесенъ завчера отъ единъ сутрешенъ вестникъ. Ежегодно въ България умираха деца — знаете ли колко: 5, 10, 15 хиляди? Не — 36 хиляди! Приблизително толкова, колкото жители има въ гр. Бургазъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Съ децата на буржоазията ли ги смѣтате?

С. Ивановъ (раб): Децата на буржоазията не умиратъ. Като се вземе предъ видъ статистиката, за забелязване е, че тѣзи деца обикновено умиратъ зимно време. Човѣкъ не може да си даде обяснение — а който може, не обича, разбира се — кои деца умиратъ. Умиратъ децата на онѣзи майки и бащи, които сѣ на работа въ предприятията, въ работилницитѣ или които сѣ въ безработица. Умиратъ децата на майката, която, забременѣла, макаръ да наблюдава моментътъ да се освободи, макаръ лѣкарътъ да е предписалъ, че наблюдава това време, е принудена, понеже съпругътъ ѝ е въ безработица, да отиде въ склада, въ фабриката, въ работилницата, и до последния моментъ да взима по 20—30 л. надница, за да може да нахрани другитѣ си деца.

Нѣкой отъ мнозинството: Нали е въ безработица, какъ ще вземе надница?

С. Ивановъ (раб): Има чудовишни факти, г-да. Има случаи, кѣдето действително работнички, въ последния моментъ на освобождаване отъ бременностъ, сѣ въ склада между хиляди души, между сгъстена атмосфера отъ никотинъ. Има съюзи за закрила на децата. Вие устройвате день на майката, вие устройвате день за защита на детето. Каква ирония — не ирония, не можемъ да бѣдемъ сантименталисти въ политиката. Вие много майсторски, много правилно дирижирате своята политика. Съ тия ваши маниери вие искате да докажете, че действително и вие имате сърдце, и вие имате кръвъ въ вашитѣ жили, и вие милѣте за този народъ. (Възражения отъ мнозинството) Въ сѣщностъ вашата целъ, вашето намѣрение е да експлоатирате колкото се може повече трудещитѣ се, колкото се може повече да обработате отъ ония, които даватъ годишно 36.000 умирания на деца. Първа въ това отношение е чохойска Ромъния, втора — „щастлива“ България!

Д. Джанкардашлийски (нац. л.): А въ Русия?

С. Ивановъ (раб): Ако обичате, ще ви кажа и за Русия. Въ Русия всичко е за детето. Вашата фантазия не може да роди, какво се прави тамъ за децата.

Нѣкой отъ мнозинството: Билъ ли си тамъ?

С. Ивановъ (раб): Не съмъ билъ, но фактъ е, че въ Русия има 4.000.000 души приръстъ въ годината. (Рѣжкоплѣскания отъ работничитѣ) Фактъ е, че Московскиятъ съветъ е построиъ за 500.000 работници жилища. Вие какво сте направили за вашия работникъ, за когото постоянно плачете? (Възражения отъ мнозинството)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Най-голъмо израждане има въ Русия. Вие въ България знаете само демагогия да правите съ въпроса за закрила на децата. Народното правителство ще покаже своитѣ дѣла. (Глъчка)

С. Ивановъ (раб): Затова ние излизаме, за да кажемъ: долу вашитѣ маски на демократичностъ и на хуманностъ, на човѣщина!

Г. г. народни представители! Нека най-после, преди да завърша, да кажа още две думи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Само демагогствувате и си правите реклама за едни работи, които никога не сте поддържали. Вие сте само за пакостъ въ България. Ако е въпросъ за закрила на децата, ще видите, че е пакъ наша инициативата, пакъ на буржоазното общество, което вие клеймите.

К. Русиновъ (раб): Това общество, което прави балове, на което дамтитѣ носятъ за хиляди, милиони левове украшения, за да си правятъ удоволствия, събиратъ помощи за децата! Тежко и горко на децата отъ такава милостиня!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ Русия има формено израждане на нацията. Тамъ отлепватъ чирша отъ обявленията и го ядатъ.

С. Ивановъ (раб): Г. г. народни представители! Преди да завърша, ще кажа, че утрешнитѣ тричленки, които ще назначава министъръ Гиргиновъ, сѣ единъ инструментъ, сѣ единъ институтъ, който ще провежда политиката на властувашата класа, на господствуващата класа. Тѣ сѣ институти, които облатъ по косвенъ и по всѣкакъвъ начинъ, сѣ единъ инструментъ, сѣ единъ инструментъ, който ще дава възможностъ на работничкитѣ да се защитятъ, да се облагоустроятъ, да се подобрятъ. Такива сѣ днешнитѣ буржоазни общински съвети и утрешнитѣ тричленки, които ще ги назначава г. Гиргиновъ. Ние по този законопроектъ казваме: въ случай на разтурване на общински съвети, да се свика общогражданско събрание на трудящитѣ се, за да се избере управление до деня на произвеждане на избора.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Г. Ивановъ! Завършете!

С. Ивановъ (раб): Завършвайки, г. г. народни представители, ще кажа още следното. Въ речта си г. министъръ Мушановъ онзи день отговори на критикитѣ по амнистията на първо четене и каза: „Болшинството отъ господата, които се изказаха, бѣха млади хора и си послужиха съ цитати отъ писатели-историчи, но ние трѣбва

да разберемъ, че ние сме правителство, което провежда една политика“ — т. е. политиката на крупния банкерски капиталъ.

Ние на нашъ редъ, по поводъ на този законопроектъ, защитавайки автономията на общинитѣ, ще кажемъ на работничитѣ и на всички трудящи се, че действително тѣ ще получатъ облекчение, когато въ предстоящитѣ избори съ бюлетината на Работническо-селско-трудовия блокъ щурмуватъ общинитѣ въ нашата страна. (Рѣжкоплѣскания отъ работничитѣ)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Главната целъ бѣше тази — да се направи агитация за комунизма съ лъжи и измислици.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Иванъ Симеоновъ.

А. Неновъ (раб): Отъ революцията до сега ръстътъ на руския народъ се е увеличилъ отъ 8 до 15 см. Това го изнася статистиката.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това показва, че има едно физическо израждане на руската нация.

Л. Станевъ (раб): Какъ е възможно тогава да се увеличава рускиятъ народъ ежегодно съ 4 милиона души?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Споредъ безпристрастни наблюдатели и изследвачи на руската земя, тамъ има израждане.

С. Личитровъ (раб): Пуснете една делегация да отиде и да види, има ли израждане тамъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ Русия има такова израждане, каквото не е имало досега на земята. Досега не е имало такъвъ земенъ адъ, както въ грѣшната руска земя.

И. Симеоновъ (д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ не знамъ, какъ ще слѣза отъ трибуната — дали съ ентузиазъмъ или пъкъ съ плачевно настроение, като г. Гето Кръстевъ. Мене ми се струва, че нито ще слѣза съ ентузиазъмъ...

С. Мошановъ (д. сг): (Казва нѣщо)

И. Симеоновъ (д): Моля Ви се, г. Стойчо Мошановъ, недейте ме закача, защото, ако Вие говорите и азъ на права сѣщното и Ви закача, Вие ще подскочите единъ метъръ.

С. Мошановъ (д. сг): Не се съмнявамъ!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Двама наедно сте фотографирани — недейте се закача.

И. Симеоновъ (д): Г. Гето Кръстевъ съ миньорни тонове, съ едно настроение на човѣкъ, който като-че-ли е загубилъ България, като-че-ли е загубилъ всичко въ живота си, като-че-ли го чака гробъ, ако се измѣни чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини, ви казва: „Азъ нѣма да слѣза съ ентузиазъмъ отъ трибуната“, но тѣй плачевно по каза, но мене не ме трогна. (Веселостъ) Азъ зная похватитѣ му по запазване автономията на общинитѣ и мога да му заявя, че общинскиятъ съветъ въ селото Ликъ, отъ което той е роденъ, не е разтуренъ, кметътъ съ болшинството съветници още сѣ ваши.

Искамъ да кажа, че нѣма да слѣза като г. Гето Кръстевъ.

Г. Кръстевъ (д. сг): Нѣмаме лични спорове съ Васъ; както виждате, не Ви закачамъ, недейте ме и Вие закача.

И. Симеоновъ (д): Азъ не Ви закачамъ, азъ говоря общо по въпроса. Защото не можете да ме накарате да повѣрвамъ, че Вие сте слѣзли съ една тѣжа на душата си отъ тази трибуна, или че ще си отидете и не ще можете да вечеряте и да спите, ако се измѣни чл. 35. (Смѣхъ) Това е безобразна демагогия.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Поканете го на банкетъ, ще видимъ.

И. Симеоновъ (д): На г. Гето Кръстевъ, заедно съ тия приятели (Сочи националлибералитѣ обединени), съ които сте гласували закона за градскитѣ общини, ще прочета

какво сѣ казали навремето и ще ги попитамъ, какво е тоза тупе отъ тѣхъ, да се противопоставятъ на това законоположение, което внася г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Малко по малко ще изкарате стамболовиститѣ най-големѣ народовластници.

И. Симеоновъ (д): Г-да! Не ще ме трогнатъ и ентусиазиранитѣ слова на работническитѣ представители.

А. Неновъ (раб): Камъкъ сърдце — отъ нищо не се трогва!

И. Симеоновъ (д): Моля Ви се, нали знаете, че и двама ни боли ларинкса, нали знаете, че и Вие сте пресипналь като мене? Недейте се закача!

А. Неновъ (раб): Азъ не Ви апострофирамъ.

И. Симеоновъ (д): За самоуправителни тѣла комунистѣ да ни говори, значи да ни лъже. Автономия на общинитѣ! Че вие, бабини внучета, да пипнете единъ день властта, ще ни дадете автономия на общинитѣ ли? Че вие нѣма да ни допустнете да дойдемъ да кажемъ думата си, кои да бждатъ избрани за една тричленна комисия, както става въ Русия!

Л. Станевъ (раб): Тамъ само 2 процента нѣматъ избирателни права.

И. Симеоновъ (д): Когато въ Москва ще избиратъ нѣкой червенъ комисаръ, съ червени панталони, ще позволятъ ли на нѣкой опозиционеръ да се обади? Тежко му и горко! Той ще бжде пребитъ и убитъ на улицата.

С. Димитровъ (раб): Тѣй ли мислите?

И. Симеоновъ (д): Вие изгонихте създателя на революцията въ Русия — Троцки, изгонихте, ако щете, най-добрия комунистъ — Раковски, че нась ли ще търпите при единъ комунистически режимъ?!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ работницитѣ) Учредителното събрание вие го разгонихте.

И. Симеоновъ (д): Вие ни препорѣчвате, като се разтури единъ общински съветъ, да съберемъ града и да го питае, кои да бждатъ назначени въ тричленната комисия.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тамъ има болшевишки камшикъ.

Л. Станевъ (раб): Нѣма камшикъ. Нито единъ не се е оплакалъ, че е битъ и изнасилванъ, както правятъ тукъ въ Дирекцията на полицията.

И. Симеоновъ (д): Въ всѣки случай, нашата полиция не е полицията на съветитѣ, да убива съ милиони хора. — Но, г-да, рецептата е чудесно измислена: щомъ се разтури общински съветъ, свикайте веднага града, всичкитѣ граждани. Защо да ги свикаме? За да изберели гражданитѣ тричленната комисия. Т. е., повторете системата на произвежданитѣ стари избори, кой да бжде председател на бюрото и кой да не бжде, ако искате да си счупятъ всички главитѣ. Това ще направите. И ще се срещнатъ представителитѣ на политическитѣ течения, Иванъ, Драганъ, Петко и пр. Но азъ ви увѣрявамъ, че вашитѣ (Сочи работницитѣ) глави ще бждатъ счупени.

Л. Станевъ (раб): Разбира се.

И. Симеоновъ (д): Защото, макаръ да говорите, че сте болшинство, геройтѣ сѣ ви много малко. Въ градоветѣ, вследствие, може би, на стопанската криза, вие вземате известно число гласове, но героитѣ ви, щомъ видятъ нѣкого по-куражлия, съ засукани мустаци, . . .

Г. Костовъ (раб): Като тебе!

И. Симеоновъ (д): . . . отиватъ да го поздравятъ. — Не като мене, а като тебе, който си бѣше вързалъ при откриването на сесията кюстекъ на устата и се преструваше, че си раненъ. (Смѣхъ) А после нѣма нито кюстекъ, нито рани. Гиди шашармаджия таквъ! Сигурно го е изцѣрилъ нѣкой голѣмъ руски комунистически професоръ!

(Възражения отъ работницитѣ) Въ вашия режимъ, вървамъ, че нѣма . . .

С. Димитровъ (раб): Въ нашия режимъ нѣма да смѣешъ да се обадишъ.

Отъ мнозинството: Хубаво, че си признавате.

И. Симеоновъ (д): Ето едно самопризнание, че режимътъ на комуниститѣ ще бжде тероръ, пребивае, убийства, кръвь.

Г. Костовъ (раб): Г. Симеоновъ! Ние ще Ви дадемъ възможность да проявите геройството си, понеже все съ геройство парадирате.

— **И. Симеоновъ** (д): А бе, ти продавашъ героизмъ съ Ляпчевия законъ, който те блъсна тукъ като народенъ представител. Я излѣзъ, маминъ сине, като недепутатъ, ще те питамъ тебе, дали нѣма да стоишъ на писалището си въ Пловдивъ!

Г. Костовъ (раб): Васъ кой Ви блъсна тукъ?

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Защо гоните насъ и само къмъ насъ продавате куражъ? Я да Ви видя да изгоните тѣхъ! (Сочи работницитѣ) Вашиятъ министъръ-председателъ отъ кога се кани да ги изгони и все не може. (Веселостъ) Мене да изгоните не е голѣмъ куражъ, но тѣхъ.

Отъ мнозинството: Искате ли Ви се?

И. Симеоновъ (д): Г. г. народни представители! Г. д-ръ Сарафовъ отъ два дни е станалъ много духовитъ човѣкъ. (Веселостъ и ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Слушайте! Азъ не се плаша отъ вампира, когато го гледамъ въ натура, а камо ли, когато гледамъ предъ себе си неговото олицетворение!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, тишина!

И. Симеоновъ (д): Вие станяхте много духовитъ и сертъ, откато Ви касираха и започнахте да крещите като яре. (Смѣхъ)

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): (Запушва си ушитѣ съ прѣсти) Не Ви слушамъ.

И. Симеоновъ (д): Вие идвахте при мене съ писма отъ доктори, за да запазя Вашия изборъ. Азъ не можахъ и заради туй Вие ми се сърдите.

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): На предмета!

И. Симеоновъ (д): Не идвахте ли съ писмо до мене?

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Ме, ме, ме-е-е! (Голѣмъ смѣхъ)

И. Симеоновъ (д): Единъ лъжець . . .

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Говорете на предмета!

И. Симеоновъ (д): Следъ касирането на избора ти, ти изгуби своята нормалность.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) (Къмъ д-ръ А. Сарафовъ) Не е прилично на единъ народенъ представител да се плези като малко дете. Правя Ви упрѣкъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Особено не е прилично на единъ лѣкаръ, и то специалистъ, да се гаври съ болното гърло на единъ народенъ представител. Такова съзнание има на общественикъ!

И. Симеоновъ (д): Азъ не съмъ виновенъ, че изборътъ на д-ръ Сарафовъ се касира. Азъ искахъ да го запазя, защото той носѣше писмо отъ единъ мой много добъръ приятелъ. Простете ми, г. докторе.

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Прошавамъ ти! (Веселостъ)

И. Симеоновъ (д): Не можахъ да надвия на болшинството, затуй се плезите, затуй си подавате езика, като нѣкоя шапава кобила!

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Честита нова година и весели празници!

Г. Костовъ (раб): И добро прекарване на банкета тая вечер! Г. Симеоновъ отвори апетита на болшинството тая вечер.

И. Симеоновъ (д): Особено ти тая вечер ще ядешъ печени пуйки. — Г. г. народни представители! . . .

Д-ръ А. Сарафовъ (д. сг): Нѣмате доблестъ да защитите истината.

И. Симеоновъ (д): Зная, че ми се сърдите, но не можахъ. Азъ съмъ дисциплиниранъ партизанинъ. Не можахъ да отида противъ решението на болшинството, още повече, че намѣрихъ, какво истината е тази, която се намира въ решението на пленума. (Ржкоплѣскания отъ нѣкои земледѣлци)

Г. г. народни представители! Менъ ме очудва, че г. Теодосий Кънчевъ . . .

Т. Кънчевъ (д. сг): Тѣй ли?

И. Симеоновъ (д): . . . стана да говори по това измѣнение на чл. 35 отъ закона за градскитѣ общини. Доколкото не се лъжа, г. Кънчевъ е докладчикъ на законопроекта за общинитѣ отъ тѣхно време, приетъ на първо четене презъ месецъ априлъ миналата година.

Т. Кънчевъ (д. сг): Щѣхъ да бѣда докладчикъ; не съмъ билъ докладчикъ.

И. Симеоновъ (д): Слушайте сега, какво е предлагалъ Сговорътъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Докладчикъ на единъ законопроектъ се опредѣля, следъ като законопроектътъ се приеме на първо четене.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Законопроектътъ е внесенъ отъ вашия министъръ-председателъ, внесенъ е съ подписа на г. Ляпчевъ и е работенъ две години отъ една ваша специална комисия. Всички сте се произнесли, че този законопроектъ е най-свършениятъ. Слушайте сега какво има въ този законопроектъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Значи, по нашитѣ стѣпки вървите; нищо ново не можете да измислите.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Значи тогава бѣхте едни, а днесъ други.

Г. Кръстевъ (д. сг): Законопроектътъ е приетъ само на първо четене.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Симеоновъ ще каже това, което сте гласували на първо четене.

А. Пиронковъ (д. сг): Това, което вие приехте на първо четене по амнистията, това ли ще гласувате на второ четене?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: По-важно е, че сте правили атентатъ срещу конституцията.

И. Симеоновъ (д): Слушайте сега какво повелява чл. 69 отъ законопроекта за общинитѣ отъ сговористско време: (Чете) „Едновременно съ разтурянето на единъ общински съветъ, окръжниятъ управителъ за селскитѣ общини, а за градскитѣ министърътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве назначава за временна общинска комисия три лица, за Столичната община — 7“.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма предвидено одобрение на постоянната комисия.

Б. Ецовъ (д) и други отъ мнозинството: (Къмъ сговориститѣ) Защо мълчите?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Мълчатъ, защото сѣ лицемѣри.

Т. Кънчевъ (д. сг): Преди всичко това е проектъ, не е законъ, миналъ на три четения. (Възражения отъ мнозинството)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Проектъ съ подписа на Ляпчевъ, обявенъ отъ васъ за най-свършениятъ дѣло.

Т. Кънчевъ (д. сг): Това не ни ангажира. (Възражения отъ мнозинството)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нали е приетъ на първо четене?

Т. Кънчевъ (д. сг): Това ли ви сѣ аргументитѣ?

И. Симеоновъ (д): Вие смѣтахте, че ще произвеждате изборитѣ презъ м. октомврий 1931 г., и презъ м. февруарий или мартъ гласувахте този законопроектъ на първо четене.

Т. Кънчевъ (д. сг): Този проектъ не е гласуванъ на три четения; той е гласуванъ само на първо четене.

И. Симеоновъ (д): Но понеже не ви се позволи да произведете изборитѣ презъ м. октомврий, трѣбваше да разтурите Камарата и да свършите съ Събранието. И затуй оставихте, ако ви даде народътъ гласове, да догласувате законопроекта.

Чл. 36 е такъвъ, какъвто е чл. 35. Разбирамъ да викатъ широкитѣ осциалисти — тѣ не сѣ управлявали и може би искрено да мислятъ, че тукъ има погазване на автономията на общинитѣ. Но вие, които само преди нѣколко месеца тукъ сте постановявали сѣщия смисълъ на този законопроектъ, сега да викате противъ него отъ два дни насамъ, . . .

Т. Кънчевъ (д. сг): Само на първо четене е миналъ.

И. Симеоновъ (д): . . . кажете, г-да, има ли логика въ това?

Т. Кънчевъ (д. сг): Ще Ви отговоря.

Г. Костовъ (раб): Това показва, че сте отъ единъ долъ дрънпки, че сте еднаква демокрация съ Сговора.

Нѣкой отъ мнозинството: Откри Америка!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Тѣ имаха свои собствени постоянни комисии и гласуваха този законопроектъ. Азъ ще ви чета после, какъ сѣ нарушавали този законъ тия тартюфи. (Сочи сговориститѣ) И това било логика!

Т. Кънчевъ (д. сг): Съ нашитѣ нарушения ли ще се оправдавате?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това е ипокризия политическа — да не знаете, като невмѣняеми хора, собственитѣ си дѣла.

И. Симеоновъ (д): Азъ питамъ: какъвъ резонъ, каква логика има, да се явяватъ да критикуватъ този законопроектъ? Трѣбва да се покоригирате!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Да дойде Петко Стайновъ да го защитава. Той е билъ въ комисията.

Т. Кънчевъ (д. сг): Нѣма защо. Вие го защитавате достатъчно.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ние имаме наши мотиви, и много оправдани обществени мотиви. А вашитѣ сѣ котерийни мотиви.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Въ всѣки случай отъ спора между г. Симеоновъ и тия приятели (Сочи сговориститѣ) се констатира едно: че народовластието се е обнаружило въ 1904 г. Вие (Сочи мнозинството) обвинявате сговориститѣ, че миналата година тѣ го нарушавали, а днесъ тѣ ви обвиняватъ, че вие го нарушавате. Излиза, че покойниятъ Петковъ е най-голѣмиятъ народовластникъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Остави тази история.

П. Попивановъ (з): Това е единъ истински стамболовистъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Ние трѣбва да разчитамъ терена въ България — да управлява народътъ, а не сговористскитѣ котерийни гнѣзда, на които тѣ сами не сѣ вървали досега. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Това е смисълътъ на този законъ — да разчисти страната отъ котерийнитѣ сговористски гнѣзда.

И. Симеоновъ (д): На тази трибуна се пѣха пѣсни за културната дейност, за стопанската дейност, ако щете, за обществената дейност на окръжните съвети. Азъ петъ пари не давамъ за тѣхъ. Ако дойде време, азъ ще гласувамъ за тѣхното закриване. Споредъ менъ, напоследѣкъ, отъ две, три, четири години окръжните съвети сѣ станали окръжни совати. Тамъ не работятъ хората.

Нѣкой отъ работниците: Кѣде другаде ще охраняватъ партизанитѣ си?

И. Симеоновъ (д): Въ Враца нѣкои комунисти като дойдатъ — имаме сега двама — получаватъ по 250 л. на день и цѣль день лежатъ.

Оная държава, която има пари, ще поддържа този демократически институтъ, но оная, която е бедна, ще го закрие и ще икономиса на държавата 300 милиона лева. Че кои се избиратъ въ окръжните съвети за председатели и подпредседатели? На най-буйнитѣ партизани, на най-големитѣ борци, на най-големитѣ побойници и на хората, които сѣ яли бой по изборните събрания, имъ се дава едно предпочитане да станатъ членове на постоянното присѣствие. Оттатъкъ (Сочи работниците) се подсмива единъ, но азъ не искамъ да се мѣся въ една област и да говоря какви разходи правятъ постоянните комисии. Напоследѣкъ въ нашата постоянна комисия се намѣри единъ счетоводителъ, който злоупотрѣби 900.000 л.

А. Кантарджиевъ (д): За Бончева ли приказвате — сегашниятъ народенъ представителъ отъ Сговора?

И. Симеоновъ (д): Не за него азъ говоря.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: И Бончевъ е начетенъ. Внесе 500 хиляди лева и още 300 хиляди трѣбва да внесе.

И. Симеоновъ (д): Азъ говоря за Враца. Г-да! Слушайте сега едно по-пикантно нѣщо отъ единъ законъ, тоже гласуванъ отъ Сговора, за да видите докъде е стигналъ той, когато е билъ на власт и какъ сега плаче за автономията на самоуправителнитѣ тѣла, когато е въ опозиция.

Д. Икономовъ (раб): Да не е думата за търновската пастьрма?

П. Попивановъ (з): За мезето на Бончева. 500.000 били похарчени за мохабетитѣ на постоянната комисия!

Т. Бончевъ (д. сг): Който слуша улината, е уличникъ. (Възражения отъ мнозинството. Глътка)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Моля, тишина, г-да.

И. Симеоновъ (д): Сега чуите, г. г. народни представители, въ 1925 г. какъвъ законопроектъ за окръжните съвети ни бѣше внесълъ Сговорътъ: (Чете) „Законъ за окръжните съвети. Съ разтурянето на окръжния съветъ престава и съставътъ на постоянната комисия. Два дена следъ разтурянето на окръжния съветъ окръжниятъ управителъ назначава тричленна комисия“. Сговорътъ дава право на окръжния управителъ — а вие знаете, че окръжнитѣ управители сѣ партизани — да назначава тричленна комисия, постоянно присѣствие за постоянната комисия,...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ цѣлия окръгъ.

И. Симеоновъ (д): ... а на министра не дава да назначава тричленни комисии!

Д. Икономовъ (раб): Диктаторъ на диктаторъ не дава.

И. Симеоновъ (д): Нима по-голяма гаранция вие имате въ окръжните управители, отколкото въ единъ министъръ? Кажете ми, кѣде е вашата логика? Защо излизате тукъ да критикувате законопроекта, който разглежда сега, когато вие сте отишли до крайностъ въ това отношение? Вие не искате министърътъ да назначава тричленни комисии, а сте дали това право на окръжния управителъ! Азъ се чудя какъ партизанитѣ не сѣ поискали да дадатъ това право на околийскитѣ началници! Тѣ щѣха да ги слушатъ по-добре отъ окръжните управители.

Г-да! Азъ не излѣзохъ да се мотивирамъ въ защита на законопроекта. Азъ излѣзохъ да опровергая или, по-добре, да изоблича известна партия — Демократическия сговоръ — която вчера е писала и говорила отъ трибуната едно, а днесъ, когато е въ опозиция — критикува безогледно, ...

Т. Кънчевъ (д. сг): Не изопачавайте истината! И недейте смѣсва „законопроектъ“ съ „законъ“.

И. Симеоновъ (д): ... безъ да мисли, че преди нѣколко години само тя е внесла законопроектъ, съ който е потѣпкала повече автономията на общинитѣ и на окръжнитѣ съвети, отколкото съ настоящия законопроектъ.

С. Ивановъ (раб): Като васъ сѣ и тѣ — и вие въ опозиция разправяхте едно, а сега друго вършите.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

И. Симеоновъ (д): Г-да! Азъ завършвамъ съ следното заключение. Предпочитамъ, при разтуренъ градскитѣ съветъ, да предоставя назначаването на тричленката въ рѣцетѣ на най-просвѣтления човѣкъ — а едни отъ най-просвѣтенитѣ хора сѣ министритѣ на България — въ рѣцетѣ на единъ човѣкъ, който носи отговорностъ за своитѣ дѣла, който е критикуванъ отъ сутринъ до вечеръ и на който въ Парламента ще му се искатъ смѣтки за тая или оная тричленна комисия, отколкото да дамъ това право въ рѣцетѣ на трима бѣсни партизани въ постоянната комисия, които чакатъ реда си, за да имъ падне като гнила круша, ...

А. Пиронковъ (д. сг): Ами тия, които ще назначи министърътъ, нѣма ли да бѣдатъ хора, принадлежащи къмъ известна партия?

И. Симеоновъ (д): ... въ рѣцетѣ на тѣзи трима души, които могатъ да ви посочатъ отъ своята срѣда хора, ако искате, най-големии нечестивци, хора, може би — ще се изразя азъ — съ съмнителна честъ. Вие мислите, че напоследѣкъ въ една община не бѣха посочили за членъ на тричленна комисия единъ бившъ полицейски приставъ, противъ когото има заведени, може би, 30—40 дѣла? Че това ще бѣде по-големо, вулгарно партизанство отъ страна на трима членове на постоянната комисия, калени партизани, отколкото вулгарно партизанство отъ страна на единъ просвѣтенъ човѣкъ, какъвто е министърътъ, днешниятъ или утрешниятъ, на вътрешнитѣ работи. Единъ министъръ на вътрешнитѣ работи е подпредседателъ на кабинета; единъ министъръ на вътрешнитѣ работи винаги се избира измежду първитѣ хора на една партия, и трѣбва да имаме въ него по-големо довѣрие, отколкото въ трима души, които сѣ избрани чрезъ полиция, чрезъ бой, чрезъ насилие и сѣ дошли тамъ, въ постоянната комисия. Тѣ, които сѣ сега тамъ, въ постоянните комисии, надали нѣкога ще видятъ тия мѣста.

Но казватъ: вие ще плачете на 2 февруарий, вие ще си скубете коситѣ, срахотия ще дойде, „чума по Израиля“ ще настане. (Веселостъ) Защо? Затуй, защото изборитѣ сѣ загубени. Qui vivit vegeta — който живѣе ще види! Ако вие следъ 8-годишно управление се помъчихте да ги спечелите, позволете на насъ, следъ 5-месечно управление, хиляди пѣти повече да вѣрваме, че ще ги спечелимъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Т. Кънчевъ (д. сг): Следъ тая демагогия, вашата демокрация става много жалка!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Настоящиятъ законопроектъ, на пръвъ погледъ, не би заслужавалъ тѣзи оживени дебати, които се развиватъ по него. Аслж, разбрахъ, че така се гледа на него и отъ единъ отъ г. г. министритѣ, защото мимиката, която ми отпрати той и въ миналото заседание по поводъ речта на единъ отъ ораторитѣ, показваше, че наистина на този законопроектъ се гледа като на една много незначителна реформа, прокарана въ закона за градскитѣ общини.

Г. г. народни представители! Законопроектътъ самъ по себе си, може би, не би предизвикалъ тѣзи дебати, ако не бѣха особенитѣ условия, при които той се създава. Трѣбва да се признае, че отъ редица години въ управлението на нашитѣ общини ставатъ работи, които излагатъ не само самоуправлението, но излагатъ самото управление на общинитѣ. И всѣка власт, която желае да има управление въ тази държава, ще има да се загрижи за мѣрките, които трѣбва да се взематъ, за да могатъ общинитѣ да се управляватъ.

Азъ не съмъ отъ тия, които гледатъ на формулитѣ като на фетиши, които не могатъ да се измѣняватъ; формулитѣ сѣ свети дотогава, докогато отговарятъ на нуждитѣ на живота, дотогава, докогато чрезъ тѣхъ ще може да се удо-

влетворяват онѝзи задачи, които животът налага. Това, което става напоследък въ нашите общини — селски и градски — показва, че там се заражда един бацил, който рискува да унищожи не само автономията на общините, но издъно да компрометира тяхното управление. Голѝмото партизанство, което вече се настани въ общините, прѣчи на онази голѝма идея, която сж имали основателите на младата съвременна българска държава — да създават от нашите села и градове, от общините, едни самостоятелни стопански — а, ако щете, и политически — единици. Днес вече сж застрашени интересите на села и на градове поради особения начин, по който се съставят тяхните общински съвети, техните постоянни присъствия. Всѣки, който желае да се установи въ нашата страна едно стабилно управление, ще има много да се загрижи и много да мисли върху мѣрките, които ще трѣбва да се вземат, върху реформите, които ще трѣбва да се въведат, за да се избѣгне тази опасност, от която сж застрашени селата и градовете. И азъ разбирам грижите на едно правителство — това или друго, по-раншно или бждеще — да могат наистина да се създадат управления въ села и градове, които да отговарят и на мѣстните задачи, възложени върху управлението на общините, и на онѝзи задачи, които държавата има да прокарва чрезъ общинските управления и чрезъ техните постоянни присъствия. И ако тоя законопроектъ бѣше внесенъ въ друго време за разглеждане отъ Народното събрание, азъ смѣтамъ, че не биха се повдигнали такива оживени дебати и не биха се предизвикали тѣзи разпрасии на народните представители помежду имъ. Не е самото съдържание на законопроекта, което привлича вниманието и трѣбва да привлича вниманието на народните представители, а мотивите, които го предизвикаха, времето и условията, при които тоя законопроектъ се прокарва.

Г. г. народни представители! Говориха по мотивите на законопроекта народни представители отъ тази трибуна. Изтъкна се, че министърът на вътрешните работи е ималъ случаи, при които е трѣбвало да приложи досега съществуващия чл. 35 отъ закона за градските общини. Повеленията на този членъ, неговите наредби и разпоредения сж, споредъ едно решение на нашия Върховен административен съдъ, много ясни и категорични. И това, което се прокарва сега въ законопроекта, не е, за да се поясни законътъ за градските общини или за да се направи едно допълнение, та да бжде той по-ясенъ, но е едно ясно и положително измѣнение на закона за общините. По-рано, когато се внесе измѣнение на закона за общините, тогавашниятъ министър на вътрешните работи бѣше по-ясенъ и категориченъ. Той не иска въ неговия законопроектъ никакво мнение на постоянните комисии за членовите на тричленката, на тричленната комисия, която ще трѣбва да управлява общината дотогава, докогато се избере общински съветъ и той изъ своята срѣда да опредѣли постоянното присъствие.

Г. г. народни представители! Това е една ясна позиция. Позицията, която се заема въ настоящия законопроектъ, не се различава отъ тая въ предишното измѣнение на закона, и заради това азъ казвамъ, че не биха се предизвикали такива дебати, ако условията, при които се създава тоя законопроектъ, биха били малко по-други.

Г. г. народни представители! Тоя законопроектъ е предизвиканъ отъ единъ, два или три случая, които сж се явили за разрешение въ Министерството на вътрешните работи. Типиченъ отъ тия случаи е плѣвенскиятъ. Министърът на вътрешните работи е назначилъ за тричленна градска комисия не онѝзи лица, които сж били посочени отъ постоянната комисия. Това е едно административно действие, което засѣга дачени преза на постоянната комисия по съществуващия законъ за градските общини. Постоянната комисия поиска и получава разрешение на въпроса отъ Върховния административен съдъ. Споредъ това решение министърът на вътрешните работи е нарушилъ закона за градските общини, като е назначилъ за тричленна комисия не ония лица, които е посочила постоянната комисия.

Ако това е постановлението на закона, г. г. народни представители, дългъ бѣше на г. министра на вътрешните работи да се подчини на закона, да изпълни закона, а ако той смѣта, че тоя законъ създава прѣчки на централното управление да провежда една своя политика, стопанска или друга, въ управлението на държавата, ще иска отъ Народното събрание съ единъ законопроектъ измѣнение на закона и предвиждането на такова постановление, каквото му трѣбва и каквото сега поднася. Но не бива и не трѣбва въ нашата страна да се създава убеждение, че когато едно правителство или единъ министър има си-

лата да наруши единъ законъ, може да го наруши безотговорно.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Пждаревъ! Азъ не съмъ нарушавалъ тоя законъ — не съмъ назначавалъ тричленни комисии противъ мнението на постоянни комисии. Това, което твърдите, не е вѣрно. Лично за себе си това Ви заявявамъ.

Н. Пждаревъ (д.сг): Лично Вие — не. Азъ говоря за министра на вътрешните работи изобщо.

А. Пиронковъ (д.сг): Тогава — г. Мушановъ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Има различни тълкувания на това постановление отъ закона. Може да има противоречие между схващанията. Имаме и последното тълкувание на закона отъ Върховния административен съдъ, което е едно тълкувание и нищо повече. А това постановление може да се тълкува и така, и иначе. Противъ това тълкувание на Административния съдъ още никой не е издалъ заповѣдъ за назначаване тричленки.

А. Пиронковъ (д.сг): Вашето мнение по въпроса какво е?

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ ще ви го кажа, когато взема думата.

Н. Пждаревъ (д.сг): Правната теория и юриспруденцията по тоя въпросъ сж на едно и сѣщо мнение. Не желая да цитирамъ това, което се говори преди мене, пъкъ и излишно е да се повръщамъ на въпроси, които сж вече изяснени. Но азъ искамъ да подчертая, г. г. народни представители, че е нужно въ тая страна законите да бждатъ задължителни за всѣкиго и най-напредъ за министрите.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Ако вашата партия е на това мнение, ако всички действително мислите така, защо тогава вашиятъ министър на вътрешните работи е нарушавалъ закона? Азъ не съмъ нарушавалъ закона, той го е нарушавалъ. Азъ съмъ на съвършено друго мнение.

Т. Кънчевъ (д.сг): Ама каква е тая логика — съ чуждите грѣхове и нарушения да оправдаватъ вашите беззакония? Това не е никаква логика, това не е държавническо и демократично.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Ние сме тълкували закона така, както сме го разбирали. Ако вие сте го разбирали другояче и сте го прилагали противъ това ваше разбиране, значи, вие съзнателно сте нарушавали закона.

С. Мошановъ (д.сг): Но Административниятъ съдъ казва съвсемъ друго.

Т. Кънчевъ (д.сг): Административниятъ съдъ си каза думата, обаче партизанщината ви вѣсѣява.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма партизанщина.

Т. Кънчевъ (д.сг): Само партизанщина!

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Ако сте знаели, че законътъ повелява при назначаване тричленки да се слуша мнението на постоянната комисия, ако вашата партия е била на такова мнение, ако вашиятъ министър на вътрешните работи е билъ съ това убеждение, той не трѣбваше да нарушава закона и да назначава тричленки противъ мнението на постоянните комисии. Г. Мушановъ е считалъ, че има право да назначава тричленки и затуй нѣма съзнанието, че е нарушавалъ закона. Вие, обаче, имате съзнанието, че е нарушавалъ закона вашиятъ министър.

П. Дековъ (з): Г. министре, защо му отговаряте?

Т. Бошнаковъ (з): Г. министре! Не му отговаряйте. Тѣ следъ 9 юний разтуриха всички общински съвети.

Т. Кънчевъ (д.сг): 9 юний е революционенъ актъ.

Т. Бошнаковъ (з): Тѣ тогава не бръснѣха закона, а избиха съветниците, а тукъ сега разправятъ за закона. Нѣмате право да приказвате за закона, щомъ сте го нарушавали.

Н. Пждаревъ (д.сг): Г. г. народни представители! Като не желая да подбивамъ престижа на никой държавникъ и

общественикът у нас, не допускамъ и не бихъ желалъ да допусна, че г. министъръ Мушановъ, когато е назначавалъ тричленни комисии, несъобразно съ решението на постоянните комисии, е ималъ намѣрение съзнателно да наруши закона. Азъ не допускамъ, че той, който иска отъ всички да се подчиняватъ на законитѣ, който дойде да управлява България съ девиза: силата и значението на законитѣ да бѣдатъ запазени, казвамъ, не допускамъ, че той умислено е пожелалъ да наруши закона. Но, г. г. народни представители, ако искаме лека полека правовиятъ редъ въ нашата страна да добие надмощие надъ всички други начини на управление, трѣбва, когато Върховниятъ административенъ съдъ признае единъ актъ за неправиленъ, за противозаконенъ, да бѣде този актъ коригиранъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Коригиранъ е, г. Пждаревъ. Писано е на постоянната комисия въ Плевенъ да представи нова тричленка.

А. Пиронковъ (д. сг): Това не е вѣрно. И до днесъ не е писано.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Писано е.

А. Пиронковъ (д. сг): Дайте нумера на писмото.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ съмъ подписалъ писмото и съмъ далъ нареждане да се изпрати.

А. Пиронковъ (д. сг): Вие сте уведомени отъ постоянната комисия, че и до днесъ не е писано.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Далъ съмъ нареждане да представи нова тричленка.

Н. Пждаревъ (д. сг): Щомъ г. министърътъ прави тази декларация, азъ я приемамъ и съмъ доволенъ, че той се е подчинилъ на решението на Върховния административенъ съдъ. Така трѣбва да бѣде, това е редно и това може лека полека да гарантира у насъ установяването на правовия редъ.

А. Пиронковъ (д. сг): Окржжниятъ управителъ е турилъ писмото въ папката си.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ съмъ наредилъ да се пише.

Н. Пждаревъ (д. сг): Но, г. г. народни представители, ако не се постоянствува въ този пътъ, ако се пренебрегватъ законитѣ, ако все повече и повече се насажда партизанството въ управлението на общини и на окржжни съвети, бѣдете увѣрени, че бѣдшето на нашата страна е застрашено. Не успѣемъ ли да изпѣдимъ това грозно партизанство отъ общинскитѣ съвети въ села и въ градове, не успѣемъ ли да доведемъ работата до тамъ, че всѣки общински съветникъ да отива въ общинския съветъ не за да търгува съ мѣстата, които тамъ могатъ да се дадатъ на близки, а за да работи за издигането на селото или на града, бѣдете увѣрени, че, колкото и да сѣ ясни постановленията на нашата конституция, споредъ които общината трѣбва да има автономно управление, все повече и повече ще се издигатъ гласове — и ще се издигатъ нависоко, за да бѣдатъ чути навсѣкѣде — че трѣбва да се направи нѣщо друго, за да се осигури едно здраво управление на общинитѣ, за да бѣдатъ запазени интереситѣ на селата и на градоветѣ.

Т. Бошнаковъ (з): Така ли разбирахте, когато управлявахте?

Н. Пждаревъ (д. сг): Всѣкога така съмъ разбиралъ, уважаеми колега.

Т. Бошнаковъ (з): Ако така разбирахте, не бихте вършили, презъ време на управлението ви, онѣзи лудории, каквито не зная, дали българскиятъ народъ, общинскитѣ съвети и окржжнитѣ съвети помнятъ нѣкога.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Той е билъ опозиция на Сг-вора.

Т. Бошнаковъ (з): Може да е билъ опозиция, но да мисли какво говори.

Н. Пждаревъ (д. сг): Ако бѣхте чели въ дневникитѣ дебатитѣ по законопроекта за общинитѣ, щѣхте да видите, че и тогава съмъ поддържалъ сѣщото и че всѣкога съмъ

се мѣчилъ, щото общинскитѣ съвети и въ градоветѣ и въ селата да вървятъ по този пътъ.

Т. Бошнаковъ (з): Азъ знамъ много случаи, когато общински съветъ, щомъ избере кметъ не по искането на окржжния управителъ или на околийския началникъ, на другия день всички съветници сѣ викани въ участъка, биятъ ги и насила ги каратъ да си подаватъ оставкитѣ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Нашето желание, като народни представители — и мое, и Ваше — трѣбва да бѣде, да се мѣчимъ, да не ставатъ тѣзи нѣща въ управлението на страната. Ако ние малко повече изпълняваме нашия дългъ като народни представители и по-малко крещимъ и викаме безъ нужда, бѣдете увѣрени, че ще бѣдемъ по-полезна за страната.

Т. Бошнаковъ (з): Азъ съмъ напълно съгласенъ съ Васъ. Обаче когато виждамъ, че единъ човѣкъ, като управникъ, върши едно нѣщо, а сега, въ опозиция, иска да се върши друго нѣщо, това не е въ реда на нѣщата и това не мога да прощавамъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Всѣко управление трѣбва да запазва спечеленитѣ здрави позиции и да отива къмъ по-нови и по-здрави, да използва миналото, за да отива къмъ по-доброто, а не да се връща къмъ лошото затова, защото нѣкога нѣкой сѣ вършилъ лошо. Азъ искамъ да подчертая, че не бива да остане впечатление въ Народното събрание и въ българското общество, че силата може да провали единъ законъ. Защото вие може да имате сила, г. г. народни представители, да потѣпчете единъ законъ, но нѣмате сила да предупредите всички онѣзи лоши послѣдци, които настѣпватъ въ една страна, въ която се знае, че законътъ се тѣпче и че може да се тѣпче безнаказано. Колкото по-високо стои управникътъ, толкова повече той е длъженъ да зачита закона.

Т. Кънчевъ (д. сг): Нуждна е повече сила да се запази законътъ, отколкото да бѣде нарушенъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: 8 години нѣмахте този куражъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Имамъ куража и съмъ пратенъ тукъ да имамъ куража да говоря. Подчертавамъ: имамъ куража да изпълня своя дългъ и стоя тукъ, за да внимавамъ да не вършите грѣшки, да не върши грѣшки и г. министърътъ. Тази е мисълта, която азъ искахъ да подчертая, а не да говоря по самия законопроектъ, по неговото съдържание. Азъ казвамъ, че това, което става въ нашитѣ общински управления, това голѣмо партизанство, което се е загнѣздило въ тѣхъ, ще изисква намѣсата на централната властъ не за да засилва партизанството, не за да дава пътъ на всички партизански искания, а за да ги пресѣче. Дали г. министърътъ това цели да постигне съ този законопроектъ? Онова, което става, г. г. народни представители, сега въ управлението на общини и окржжи, ни дава основание да смѣтаме, че г. министърътъ е на кривъ пътъ, когато дава възможностъ на всички партизански стремежи да се ширятъ нашироко въ села и градове. Ако сѣ силата на закона и сѣ силата на държавната властъ той успѣе да изскубне това партизанство въ нашитѣ села и градове, ще заслужи и на държава и на народъ. Върви ли въ пътя да дава широкъ просторъ на партизанския замахъ; върви ли въ пътя да удовлетворява всѣкакви прищѣпки на партизанитѣ, да унижава престижа на управника, само и само да постави партизанитѣ въ тричленната комисия, той ще върши пакости. А азъ смѣтамъ, че когато българскиятъ народъ праща тукъ народнитѣ представители, за да заздравятъ позициитѣ му, да заздравятъ държавата му. Моето пожелание е: съ този законопроектъ не да вършите партизанство, а да успѣете да изкорените партизанството.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стоянъ Джабарски.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Нѣма го.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Кръстю Пастуховъ.

А. Бояджиевъ (раб): Г. Пждаревъ! Вие сте противъ партизанството въ общинитѣ — нали така?

Н. Пждаревъ (д. сг): Да.

А. Бояджиев (раб): Тричленният комисион не сж ли институт раг excellence партизански?

Н. Пждарев (д. сг): Защо?

Т. Бошнаков (з): Тричленният комисион сж нщо като рускит съвети.

А. Бояджиев (раб): Когато не искате въ общинит да се втши партизанство — ако искрено вврвате въ това, което говорите — защо вие разширихте правата на тричленният комисион?

Н. Пждарев (д. сг): Съ какво ги разширихте?

А. Бояджиев (раб): Дадохте имъ право да гласуватъ дванадесетинки. Освенъ това, продължихте имъ срока.

А. Пиронков (д. сг): Това право имъ се даде, когато не може да бжде избранъ общински съветъ.

А. Бояджиев (раб): Кога не може?

А. Пиронков (д. сг): Съгласно закона, гласуванъ отъ дружбашитъ, отъ 1 юний до 1 ноемврий, когато е работно време, не може да се произведатъ избори.

Нйкой отъ земледлцитъ: Земледлци кажете, не дружбаши. Ужъ помирение ще правимъ.

А. Бояджиев (раб): (Къмъ Н. Пждаревъ) Защо разтурихте всички съвети, които бха въ рщетъ на работницитъ?

К. Пастуховъ (с. д): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Внесеният законопроектъ, наистина, не може да се каже, че засъга основно въпроса за самоуправлението на общинитъ, но все пакъ той е важенъ, тъй като съ вско законоположение народното представителство трбба не да хвърли камъкъ върху самоуправлението, а да се постарее да го изгради. Азъ трбба да призная, че не може да се каже, какво въ България имаме закони, въ духа на чл. 3 отъ конституцията — да тачатъ самоуправлението на общинитъ и на окръжнитъ съвети. Колкото повече се отдалечаваме отъ освободителната епоха, колкото въ по-близки до насъ години се е уреждала по законодателенъ редъ материята за общинитъ, толкова по-малко се е тачило самоуправлението.

Ако проследите разискванията въ учредителното Народно събрание, ако по-младитъ отъ васъ надзърнатъ въ речитъ на водачитъ на либералитъ тогава, каквито сж били Славейковъ, Каравеловъ и др., ще видите съ каквъ ентузиазъмъ и съ каква страсть тж сж защищавали самоуправлението на общинитъ. И затова следъ продължителна борба и разисквания се е стигнало до чл. 3 отъ конституцията, който повелява на бждеция законодателъ да изработи единъ законъ за общинитъ на началата на самоуправлението. Обаче погледнемъ ли на нашата практика, на действителността — тя е печална. За интереситъ на управляващата партия, за утоление на партизанския духъ сж се вършили систематически посегателства и извратяване на принципитъ на самоуправлението на общинитъ. Ето защо азъ не съветвамъ нашата практика да бжде като прецедентъ, който да послужи за оправдание на една нова политика, или за подложка на единъ законъ за самоуправлението. Напротивъ, у насъ трбба да легне съзнанието, да се отърсимъ отъ насаждане партизански духъ въ общинитъ и отъ злоупотрблениа съ самоуправлението на общинитъ, и ако трбба да се законодателствува, да се прокарватъ положения, които сж по-съвременни.

Г. г. народни представители! Азъ правя една съществена разлика между автономия и самоуправление. Не искамъ да ме разберете криво, че общината трбба да бжде единъ институтъ свършено независимъ, за себе си, самостоятеленъ, тъй както е билъ въ оная вече далечна отъ насъ епоха, когато общинитъ сж изникнали въ борбата противъ феодализма, противъ тогавашната държава и сж били огнища на демокрацията и единъ видъ наченка на новата модерна държава, която възниква впоследствие. Азъ съмъ партизанинъ не на една автономия, но на едно самоуправление, което подразбира — ако искате да употребя този изразъ — една демократическа централизация, която се различава отъ централизацията на недемократичната държава по това, че отмахва опекуството, а признава само надзора, контролата, почиваща на демо-

кратични начала, излизаща изъ недрата на самата демокрация. Днесъ демокрацията не е единъ органъ на тълпата, не е изразителъ на безволие, въплотение на случайни настроения и колебания. Демокрацията е и трбба да бжде волева, силна, постоянна, продължителна, приемствена, годна за управление, ако тя действително иска да се наложи не като фразеология, не като украшение модно на единъ режимъ, но като една необходимостъ на новото време за новата модерна демократична държава. Заради това и ние, социалиститъ, убедени демократи, винаги сме били чувствителни противъ антидемократичното законодателствуване, а още повече противъ една практика, каквато я виждаме узаконена въ България, противъ която време е, крайно време е да се реагира, за да се скъса съ нея

Нйкой отъ работницитъ: Нейното име е фашистска диктатура.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Въ мотивитъ къмъ законопроекта не сж посочени ясно ония мотиви, по които се налага измбнение на чл. 35 отъ закона за градскитъ общини. Но тж се изнесоха тукъ, а и ние знаемъ, че благодарение на единъ или два конфликта, възникнали между Министерството на вътрешнитъ работи и постоянни комисион — на първо мсто по поводъ назначаването на тричленка въ Плевненската община — и по нататъкъ поради решението на Административния съдъ по тия конфликти, роди се идеята за измбнение на чл. 35, въ смисълъ да се даде право на министъра на вътрешнитъ работи, при несъгласие съ постоянната комисион, да назначава самъ тричленна комисион.

Г. г. народни представители! Съ този законопроектъ не се иска нищо друго, освенъ онова, което у насъ си бше практика, само че конфликти не сж били създавани или тж шумно не сж излизали на обществената повърхностъ. Обикновено съ смбната на режима се промбятъ и общинитъ. Обикновено и постояннитъ комисион се огъватъ и прекланятъ глава, като удовлетворяватъ желанията на новитъ властици за назначаване въ тричленнитъ комисион препоръчанитъ отъ новитъ властици партийни кандидати. Като изключение, Плевненската постоянна комисион е отказала да удовлетвори окръжния управителъ, а може и той да не е билъ достатъчно гъвкавъ да си уреди по единъ домашенъ начинъ въпроса за тричленката, за да не се прехвърля работата въ Административния съдъ, следователно, да не се занимава сега и Народното събрание.

Г. г. народни представители! Свършено несъстоятеленъ е доводътъ, изнесенъ отъ нйкой оратори тукъ, че поради държавна необходимостъ и предъ видъ народната воля трбвало да бждатъ назначени за членове на тричленната комисион не тжи лица, а други, които ще изразяватъ тази народна воля.

В. Мариновъ (д): Така е, г. Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ знамъ, както и вие много добре знаете, че ако се държи смбтка за народната воля, при действието на пропорционалната избирателна система, би трбвало и министри, и окръжни управители, и постоянни комисион да не мбрятъ съ алтекарски възни и да назначаватъ еднородни по съставъ тричленни комисион въ общинитъ, а да държатъ що-годе смбтка за разнородния съставъ на общинския съветъ или за разнороднитъ мнения, които има въ него. Въ единъ общински съветъ може да преобладава правителственото мнозинство, но въ него влизатъ и опозиционери, които въ много общински съвети съставляватъ почти половината отъ членоветъ. Затова азъ мисля, че би било въ духа на справедливостта, на самоуправлението, ако оргачитъ, призвани по сега действащитъ закони да се мбсятъ при назначаването на тричленни комисион, не назначаваха за представители въ тричленката само хора отъ правителствената партия, а назначаваха, да се изрази така, и хора отъ малцинството. Мислите ли, че се увреждатъ общинскитъ интереси или се поколебаватъ устоитъ на държавата чрезъ това, че два месеца въ общинската тричленна комисион ще има представители и на малцинството, когато презъ времето, докато има редовно избранъ общински съветъ, той ще има разнороденъ съставъ? Както при режима на мажоритарната система много естествено е било партията, която падне, да бжде всецло изтласкана, така при режима на пропорцията много естествено и справедливо е да се скъса съ тая практика. Азъ не мога да разбера, защо лицата, които ще съставятъ тричленната комисион, непременно трбба да бждатъ само отъ правителствената партия.

В. Мариновъ (д): Никой не поддържа това.

К. Пастуховъ (с. д): Това е практиката. И азъ не мога да разбера защо нѣкои апострофиратъ, когато излѣзе нѣкой тукъ да препорѣча въ състава на една тричленна комисия да влѣзатъ лица не само отъ правителствената партия, но и единъ опозиционеръ.

А. Циганчевъ (з): Въ кооперация „Напредъ“ има ли други, освенъ широки социалисти?

К. Пастуховъ (с. д): Азъ не разбирамъ защо непременно тричленната комисия трѣбва да бѣде съставена само отъ хора на правителствената партия, за да се отговорѣло на народнитѣ настроения и на народната воля.

А. Кантарджиевъ (д): Това не сѫ аргументи.

К. Пастуховъ (с. д): Това сѫ били вѣчнитѣ аргументи на партизанскитѣ управления, които не зачитатъ закона и които поставятъ волята на партизанина и на правителството надъ закона. Ако искате, г. г. народни представители, да се поровимъ малко въ миналото, азъ бихъ ви припомнилъ, че нѣкога, въ Стамболово време, когато се разтуря общината въ Шуменъ и се назначи тричленна комисия, направи се питане въ Народното събрание отъ тогавашнитѣ представители, малко на брой, на опозицията и се казаха отъ Стамболова прословутитѣ думи: „Азъ управлявамъ по вътрешното си убеждение“. Азъ мисля, че днешната епоха е съвършено друга и че народната воля може да търпи дори неудобства — тя трѣбва да се подчини преди всичко на закона, т. е. да бѣде канализирана въ рамкитѣ на закона. Днешната епоха не признава нѣкаква държавна необходимостъ, а държи на върховенството на закона, и народната воля, каквато и да бѣди тя, трѣбва да се подчини и да се мѣчи да се излѣе чрезъ законнитѣ канали, . . .

А. Кантарджиевъ (д): Тѣкмо това правимъ сега.

К. Пастуховъ (с. д): . . . а не въ формата на настроения, на урбулешки начини на действия и на беззакония, които сѫ практикувани у насъ.

А. Циганчевъ (з): Вашитѣ съмишленици не мислятъ така, г. Пастуховъ. Навсѣкжде вашитѣ хора се солидаризиратъ съ сговориститѣ и се мѣчатъ да разтурятъ общинитѣ и да влѣзатъ въ тричленнитѣ комисии.

А. Пиронковъ (д. сг): Ама че го рече сега!

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Въпросътъ за менъ има две страни, и азъ ви моля да ме изслушате. Еднага страна е сѣдебна, другата е интересътъ на управлението. Въ конкретния случай за менъ и дветѣ страни сѫ важни. Отъ тази трибуна азъ и другъ нѣтъ съмъ ималъ случай да се опѣлчвамъ противъ законодателство, което иде непосредствено следъ едно решение на нашитѣ върховно-сѣдебни институти и иска да нанесе съ кама ударъ върху тѣхнитѣ решения.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нищо подобно. Това е извънредно много пресилено отъ Васъ.

А. Кантарджиевъ (д): Г. Пастуховъ! Съ сѣдебни решения една страна не се управлява.

К. Пастуховъ (с. д): Когато законътъ е съвършено остарѣлъ и сѣдебната властъ е принудена да му бѣде робъ, защото трѣбва да го прилага, законодателятъ има право да се намѣси, за да отстрани една всеобщо призната аномалия или архаичност. Но законодателятъ, който трѣбва да тачи, както законодателната властъ, така и сѣдебната, върши лошо дѣло, когато подъ формата на тълкувание нанася ударъ и разклаща устоитѣ на правосѣдието у насъ. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Сговорътъ ви ржкоплѣска!

К. Пастуховъ (с. д): Ние ще спечелимъ много повече, когато кажемъ: решението на Върховния административенъ сѣдъ и за насъ, и за министра ще бѣде законъ и ще преклонимъ глава. Може дори въ съзнанието ни да е, че сѣдътъ е направилъ грѣшка, може отъ гледище на държавна политика, на партийна политика да се чувствуватъ известни неудобства въ неговото решение, но време е ние, а преди всичко вие, които държите за правосѣдието

въ нашата страна, да смѣтате решението му за законъ и да му се подчините. Административниятъ сѣдъ казва: намирамъ, че министърътъ нѣма право да назначава тричленка; това право, съгласно сега действащия законъ, е предоставено на постоянната комисия.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: То и сега не се отрича.

К. Пастуховъ (с. д): Той уважава молбата на Плъвенската община. Министерството е назначило друга тричленка, а не оная, която е посочила постоянната комисия. Азъ не защитавамъ постоянната комисия, азъ не защитавамъ кандидатитѣ на постоянната комисия, азъ не защитавамъ нейната политика, . . .

А. Кантарджиевъ (д): Тамъ е вашиятъ трагизъмъ.

К. Пастуховъ (с. д): . . . азъ защитавамъ единъ принципъ, който е по-важенъ за менъ — и за васъ трѣбва да бѣде по-важенъ — отколкото извратеното негово приложение на практика. Административниятъ сѣдъ уважава жалбата на Плъвенската постоянна комисия. Що трѣбваше да прави министерството? Да уволни незаконно назначената тричленка, съгласно това решение на Административния сѣдъ, и да назначи друга комисия. Това е смисълътъ на решението на Административния сѣдъ.

Г. г. народни представители! Вие помните съ какви усилия и у насъ се прокара законътъ за административното правосѣдие, чрезъ който се даде възможностъ да се обтѣжаватъ предъ него заповѣдитѣ на министерствата и административнитѣ актове, да не се смѣтатъ тѣ въ дискреционната властъ на министра и да се покриватъ съ политическата му отговорностъ предъ Народното събрание. Ако сега министърътъ, недоволенъ отъ това решение на Административния сѣдъ, не го изпълнява — а той го не изпълнява и до сега . . .

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля Ви се! Вие не бѣхте тукъ, когато азъ обяснихъ. Азъ внасямъ единъ законопроектъ.

К. Пастуховъ (с. д): Г. министърътъ внася единъ законопроектъ. Що върши той? Той върши агентатъ противъ решението на Административния сѣдъ. Той погазва едно право, за което сме се борили да влѣзе въ нашата конституция, за да се гарантиратъ общинскитѣ и частнитѣ лица отъ произволитѣ на административната властъ. Ако единъ министъръ, вчерашенъ, днешенъ или утрешенъ, може, едно законоположение, което не му се нрави, да го отмѣни, като внесе тукъ единъ тълкувателенъ законопроектъ, съ това не се ли връщаме фактически къмъ онова положение, когато неговата дискреционна властъ покриваше всички административни актове и той отговаряше предъ Народното събрание за своето политическо поведение? Това прави днесъ министърътъ на вътрешнитѣ работи.

Азъ бихъ попиталъ: какво би станало съ Плъвенската община, ако се назначи друга тричленка? Какво има да пострадатъ отъ това държавнитѣ интереси, политиката на правителството?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нека я назначи постоянната комисия. Нали има правото, по силата на закона?

К. Пастуховъ (с. д): Нима властта е толкова безсилна, та не може да се бори противъ една Плъвенска община?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие декламирате като единъ човѣкъ, който нѣма разумъ да разбере.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ не пледирамъ като единъ човѣкъ партизанинъ, а се възмущавамъ, заедто министерството се повежда по акъла на партизани, погазва едно решение на Административния сѣдъ и нанася ударъ на независимостта на върховнитѣ сѣдии, . . .

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Логика!

К. Пастуховъ (с. д): . . . на тия сѣдии, които трѣбва да бѣдатъ самостоятелни и да стѣгатъ дизгитѣ на всички властници и граждани, които нарушаватъ законитѣ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие говорите безъ да се спирате, като единъ човѣкъ, който е навитъ като автоматъ.

К. Пастуховъ (с. д): Ако не искате да бъдете бламирани предъ Народното събрание...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Приказвайте, безъ да разбирате, безъ да слушате и безъ да искате да разберете.

К. Пастуховъ (с. д): Нѣма защо да се възмущавате. Азъ бихъ Ви молилъ, ако тачите интереситъ на нашето правосъдие, преди всичко да пожертвувате настроенията на вашитъ партизани въ Плевенъ и да не държите толкова на престижа на министерството. Най-после приемоте, че може въ душата си да сте прави, вие да давате едно разумно тълкувание, но отъ гледище на правосъдната политика е по-разумно да преглътнете хапа и да кажете: подчинявамъ се на решенията на Административния съдъ, за да докажемъ на плевенци, че каквато и да бѣде тричленката, каквато и да бѣде постоянната комисия, каквато и партизанщина да прави съ назначението на тричленната комисия, народътъ въ време на изборитъ ще си каже думата и ще изпрати тия, които отговарятъ на неговитъ настроения.

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Г. Пастуховъ! Вие едно време като министъръ на вътрешнитъ работи така ли назначавате тричленнитъ комисии? Най-напредъ отговорете на себе си, а после на другитъ.

К. Пастуховъ (с. д): Нима, г. г. народни представители, една тричленна комисия, назначена отъ постоянната комисия — наречете я сговористка — ще повлияе толкова за резултата на избора, че да ви попрѣчи на вашето болшинство?

Нѣкой отъ земледѣлцитъ: Тя прѣчи на политиката на Народния блокъ.

К. Пастуховъ (с. д): При днешнитъ условия тя може да повлияе само съ нѣколко десетки гласа, които нѣматъ никакво значение.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Казахъ Ви, че законопроектътъ нѣма нищо общо съ съдебното решение.

К. Пастуховъ (с. д): Ако нѣмаше нищо общо, нѣмаше да внесете.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Съдилищата не законодательствуватъ, не управляватъ страната, не провеждатъ политиката на държавата.

К. Пастуховъ (с. д): Г. Гиргиновъ! Слава Богу, Вие седите тукъ отдавна и сте чували тия думи: за интереситъ на управлението. Азъ искамъ да чуваме вече за интереситъ на закона...

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Именно на закона.

К. Пастуховъ (с. д): ... и за интереситъ на управлението, а да не чуваме толкова за интереситъ на партизанитъ. Вие си правите партийната политика достатъчно и можете да я правите. Само единъ случай отъ толкова разтурени общински съвети имате отнесенъ до Върховния административенъ съдъ и не можете него да преглътнете. Този министъръ е единъ опартизаненъ министъръ, който не може да преглътне единъ случай, когато толкова други случаи сж отишли въ негова полза. Министерството е разтурило 700—800—1.000 общински съвети, назначило си е тричленки, препоръчани му, каквито сж му били удобни споредъ настроението.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не ги назначава.

К. Пастуховъ (с. д): Разбирамъ, препоръчвани Ви, назначили сж ги други. — Че какъ не можахте да изтърпите едно недоразумение между Васъ и постоянната комисия! И кого ще убедите, че тукъ въпросътъ е за право, а не за тържество на една партийна воля, за удовлетворението на единъ или другъ партизанинъ!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Щомъ постоянната комисия, споредъ Вашето тълкуване, има право да назначава, нека ги назначава!

К. Пастуховъ (с. д): Азъ ще Ви отговоря и на този въпросъ.

Г. г. народни представители! Отъ гледище на самоуправлението — принципъ, който е легналъ въ нашата

конституция — министърътъ нѣма право да назначава; има само правото на контролъ. Министърътъ при утвърдението на кмета не може да го премахне, нѣма такова право, освенъ да го върне, въ случай на несъблюдение изискуемитъ се отъ закона формалности — напр., ако общинскиятъ съветъ е билъ събранъ не въ уречения срокъ или е въ незаконенъ съставъ и пр. Ако бждатъ констатирани такива нередовности, министърътъ е контролна инстанция, и въпрѣки че има единъ вотъ на общинския съветъ, той има право, като блюстителъ на закона, и въ интереса на самоуправлението, да върне утвърдението, за да се съобрази общинскиятъ съветъ съ ония опущения или нарушения, които е допусналъ, и да даде правилентъ вотъ. Това е.

Говориха тукъ: по-компетентенъ ли е министърътъ, отколкото членоветъ на постоянната комисия, които сж вулгарни партизани? Вѣрно е това, г. г. народни представители, но азъ защитавамъ принципъ, азъ не защитавамъ членове на постоянната комисия, още по-малко тѣхната политика.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ами че принципътъ сж за работа. Значи, Вие се отказвате отъ практическата дейность!

К. Пастуховъ (с. д): А-а-а!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Говорете ми за дейность, а не за принципи. Принципитъ сж за практическата дейность. Азъ не гоня вѣтъра.

К. Пастуховъ (с. д): А-а-а! Азъ знаа, че ти не гонишъ вѣтъра, както не гонѣха и вашитъ предшественици.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ за вѣтъра не се боря.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ не ви препоръчвамъ това. Но и ние ще се боримъ противъ васъ, когато вие газите боси изъ лука въ интереса на практическата политика. Нѣма да газите боси изъ лука, нѣмате право!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ разбирамъ тезата, когато ми казвате — че нѣмамъ право да тѣпча лука. Застанете на едно становище, като политикъ. Какво ми говорите за принципи тукъ?

К. Пастуховъ (с. д): Тѣй ли?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Принципитъ има значение за практическото приложение въ живота. Вашата теза прилича на: и тукъ добро и тамъ добро.

К. Пастуховъ (с. д): Ние ще защитаваме и принципитъ и дѣлата. Ние искаме отъ васъ, управницитъ, и принципъ и дѣла. Демократическата политика не е политика на отричане на самоуправлението.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ не казвамъ това.

К. Пастуховъ (с. д): А-а-а! Това не може да бѣде и нѣма да ви го позволимъ: въ интереса на държавната политика — което значи: въ интереса на властващата партия, както е било досега — да сѣдните на принципитъ, които сте проповѣждали като опозиция и да ни препоръчвате практическата политика! Коя ви е практическата политика?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Азъ ще ви я обясня.

К. Пастуховъ (с. д): Ама Вие, съ вашитъ пресичания, не ми давате да се обясня.

П. Попивановъ (з): Какви принципи! Вие сте загубили пусулата въ политиката!

Б. Ецовъ (д): Тѣ говорятъ едно, а друго вършатъ. Не бѣхте ли Вие, г. Пастуховъ, изобличенъ отъ г. Цанковъ, че едно говорите, а друго вършите?

К. Пастуховъ (с. д): Никога не съмъ билъ изобличенъ. И който, като Васъ се е обадилъ, е намиралъ заслужения отговоръ. Азъ не си мѣня настроението, не си мѣня убеждението, ...

П. Попивановъ (з): Като хамелионъ

К. Пастуховъ (с. д): ... споредъ това, дали съмъ въ оппозиция или не. Азъ не съмъ уйдисвалъ на вашия акълъ. Вие искахте на всѣка цена властѣта — намѣрихте я.

И. п. Рачевъ (з): Станахте аргатинъ на Ляпчева, за да му изковете единъ новъ избирателенъ законъ!

П. Попивановъ (з): (Къмъ К. Пастуховъ) Вие сте чукали на всѣка партия, но не ви отварятъ.

К. Пастуховъ (с. д): Ние не сме чукали; вие сте чукали.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: (Къмъ К. Пастуховъ) На всѣка кола сте бивали катраникъ.

К. Пастуховъ (с. д): Това ли намирате да възразявате? Това ли е вашето самоуправление?

П. Попивановъ (з): Това сѣ вашитѣ принципи, това е вашата идеология!

К. Пастуховъ (с. д): Така ли? Когато дойде за назначаване на една оппозиционна тричленна комисия, вие не можете да търпите! Това не сѣ принципи, това е отвратителна партизанщина! (Възразения отъ земледѣлцитѣ)

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Позволете, г-да отъ болшинството, да свърши г. Пастуховъ. Ние ще имаме възможностъ да му отговоримъ. Азъ ще ви моля да го изслушате търпеливо.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ не одобрявамъ — повтарямъ да кажа — действията на постояннитѣ комисии не само на бившия режимъ, но въобще на постояннитѣ комисии въ България. Отъ дълго време насамъ постояннитѣ комисии у насъ не сѣ отговаряли на онази нужда, за която сѣ създадени. Какъ мога да ги взема подъ моя защита и да ги освободя отъ тѣхния партизански духъ? Можете да влагате този духъ въ тѣхъ, но вие сте на погрѣшенъ пътъ. Азъ държа на друго — че по закона, който е единъ принципъ, тѣ сѣ властнитѣ тѣ сѣ компетентнитѣ да решаватъ за назначаване на общински тричленни комисии. Тѣ може да партизанствуватъ — както и партизанствуватъ — но това за мене не е основание да дамъ аргументъ на централната властъ да партизанствува и тя въ името на своята политика, както възразява г. Мушановъ.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Азъ ще ви кажа какво възразявамъ и ще се спогодимъ. Като махнемъ страститѣ, много лесно ще се спогодимъ.

К. Пастуховъ (с. д): Когато дойдете въ оппозиция, много лесно се спогождате, но когато дойдете на властъ, винаги сте въ разноречие. (Смѣхъ всрѣдъ лѣвницата)

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Сега, сега. Защото, като министъръ на вътрешнитѣ работи, и Васъ познаваме. Тѣй че ние се познаваме отъ старо време.

К. Пастуховъ (с. д): Може да е тѣй.

Нѣкой отъ мнозинството: Азъ му служехъ въ Министерството на вътрешнитѣ работи, и азъ назначавахъ тричленни комисии. Начисто трѣбва да бждемъ!

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Въ никоя страна нѣма този български манталитетъ, общинитѣ непременно да вървятъ съ правителството, ...

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Туй е право.

К. Пастуховъ (с. д): ... а въ всички други страни, парламентарно управлявани, има, несъмнено, и по законъ, и на практика, по-силно самоуправление. Въ Англия самоуправлението на общинитѣ нѣма нищо общо съ политиката на правителството. Правителството може да пада — общината преживява правителството. Въ Франция, която е една централистична държава, въ която централната властъ има голѣма намѣса въ работитѣ на голѣми и малки общински и държавни органи, общинската политика не е въ неразривна връзка съ правителствената политика. Тамъ правителствата си отиватъ — вие знаете това много добре — а общинитѣ не се разтурватъ; тѣ преживяватъ и кабинета на Поанкаре, и кабинета на Лавала, и други кабинети, които ще дойдатъ. Тѣ се разтурятъ, следъ като изтече мандатътъ имъ. Ето ви практиката въ една най-цен-

тралистично управлявана държава. Въ Германия самоуправлението нѣма нищо общо съ политиката на кабинета, въ тоя смисълъ, че кабинетътъ може да си отива, а общината си остава.

Защо само ние въ България да държимъ толкова слѣпо на връзката между правителствената политика и общинската? Защо у насъ не предоставимъ на самоуправлението да се развие по-нормално, да му съдействува центърътъ, да го ръководи? Увѣрявамъ ви, че тогава централната властъ ще може, чрезъ морално въздействие, да назначи всички свои кандидати. Ако ние усвоимъ една политика на истинско самоуправление, нѣма да имаме толкова случаи на разтурване общински съвети.

Искамъ да кажа: нѣма парламентарно управление тамъ, гдето държавата още не е стигнала до разбирането, че при смѣната на правителството не е нужно непременно да се смѣнятъ и общинитѣ и да се разиграватъ чиновницитѣ. Когато нашата държава стигне до тамъ, споредъ мене, че общинитѣ могатъ да преживяватъ правителствата, и чиновницитѣ могатъ да останатъ на мѣстата си, безъ да се гледа на това кое правителство е на властъ, тогава ние въ България ще можемъ да говоримъ за едно парламентарно управление.

Ето азъ не говоря само за принципи — които за менъ сѣ отъ значение; азъ говоря и за необходимостта на една нова практика. Г. Мушановъ! Трѣбва да свършите съ тази практика — безразлично кой до сега я е упражнявалъ — и да пригърнете една нова политика, толкова повече, че въ случая има да претърпите само на едно-две мѣста неудобствата на съществуващия законъ, а всичко друго си е минало по медъ и масло.

Прочее, моля и г. министра на вътрешнитѣ работи да оттегли законопроекта си, защото, каквото и да говоримъ, той е единъ малък ударъ на самоуправлението. Министърътъ трѣбва да намѣри другъ начинъ, за да даде възможностъ да се предпазятъ отъ възможни злоупотребления самоуправителнитѣ органи, когато има да назначава тричленни комисии.

Ние сѣщо тѣй трѣбва да се пазимъ да не хвърлимъ камъкъ въ градината на нашето правосѣдие. Каквото и да се говори противъ или за тоя законопроектъ, трѣбва да се признае, че и съ него и безъ него има си една лоша практика. Той издѣлно не измѣня нѣщата у насъ, но затова, по поводъ на него, азъ съмъ длъженъ съ още по-голѣма сила да се застъпя за самоуправлението и да ви помоля да се предпазвате отъ тоя партизански духъ, който витае въ нашитѣ болшинства и на който, както предшественицитѣ ви — както въ миналото, тѣй и сега — тѣй и отъ много страни въ обществото искатъ да му подражаватъ, ръководени не отъ нѣщо друго, а отъ желанието да се превзематъ общини и държава, за да бжде управлението не държавно, а партийно. (Ръжоплъскания отъ социалдемократитѣ и сговоритѣ)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Азъ слушамъ отъ два дена тукъ да се говори отъ страна на оппозицията върху единъ много същественъ демократически принципъ, какъвто е принципътъ, предвиденъ въ нашата конституция, за самоуправлението на общинитѣ и окръжитѣ. Този принципъ се възвѣства тукъ вследствие на една практика, която азъ като министъръ на вътрешнитѣ работи усвоихъ по поводъ на единъ конфликтъ, който се породилъ между постояннитѣ комисии и мене, като министъръ на вътрешнитѣ работи. Въпросътъ се състоеше въ следното: постояннитѣ комисии, които сѣ сега още въ рѣцетѣ на оппозицията, при поискването отъ мене, като министъръ на вътрешнитѣ работи, да назначаватъ тричленни комисии, ми посочваха, по единъ български политически нравъ, свои политически приятели, отъ партията, на която тѣ принадлежатъ. А знайно е, че всички постоянни комисии сега въ България принадлежатъ още на партиитѣ, съставляващи бившето правителство.

При положението, въ което се намирахъ азъ, при правото, което имамъ по закона да утвърждавамъ или не решенията на постояннитѣ комисии досежно назначаването на тричленнитѣ, азъ казвахъ: не утвърждавамъ! Не утвърждавахъ тия решения по мое разбиране, защото смѣтамъ, че като министъръ на вътрешнитѣ работи имамъ правото да назнача други хора въ тричленнитѣ, не тия, които ми се представяха. Понеже постояннитѣ комисии не искаха да ми представятъ хора не отъ своята партия, азъ си назначавахъ тричленки по мое усмотрение, като министъръ на вътрешнитѣ работи.

П. Стайновъ (д. сг): И Административният съдъ Ви отръза.

Министър-председател Н. Мушановъ: Моля ви се, много искрено ще ви говоря. Азъ много по-добре ще изложя въпроса, отколкото вие го изложихте.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Стайновъ! Баремъ вие бяхте въ комисията — недейте възразява.

Министър-председател Н. Мушановъ: Азъ ще ви говоря много откровенно.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Вашето убеждение не е далече от неговото убеждение. Баремъ вие бждете по-търпеливи.

Министър-председател Н. Мушановъ: Плъвенската постоянна комисия, недоволна от моето решение, се отнася до Административния съдъ, който издаде известното свое тълкувателно решение. Азъ не подозирамъ Административния съдъ въ нищо. Убеденъ съмъ, че никой от тия съдии, които сж тамъ, почтени хора, нѣма да кажатъ никога, както често пъти въ миналото се е казвало, че по такива въпроси властта или нѣкой министъръ е искалъ да влияе нѣкому от тѣзи съдии, за да не взематъ тѣ своето решение като съдии по убеждение, както разбиратъ закона. Съ тия думи отговарямъ на тоя плачъ на г. Пастухова за административно правосъдие. Ние сме дали доказателства, че тачимъ това правосъдие, и нѣма никому да се сърдимъ, ако тия съдии, по собствена съвестъ, ще взематъ едно решение, противно на нашитѣ разбирания.

Искахъ да отбележа тая страна на въпроса, за да мина по-нататъкъ. Съдътъ е взелъ своето решение, както е мислилъ. Той е издалъ своето решение по силата на текстоветъ на закона, тълкувайки закона въ смисълъ, че одобряването на решенията на постоянните комисии досежно назначаването на тричленнитѣ е само одобрение отъ страна на министъра и при него не може да се създаде конфликтъ между министъра и постоянните комисии. И понеже въ случая има конфликтъ, трѣбва министърътъ да отстъпи и да се слуша мнението на постоянната комисия. Това е решението на съда. Е добре, решението на съда е издадено, днешниятъ министъръ на вътрешнитѣ работи е въ процеса на изпълнение на това решение и сезирава отново постоянната комисия съ въпроса за състава на тричленката. Ние смѣтаме, че при положението, въ което сме, като политици, съ политическа отговорност, която поемаме предъ Парламента, тая система трѣбва да се измени, и ще ви кажа по кои мотиви.

К. Пастуховъ (с. д): Така е, така е — както вие поискате.

Министър-председател Н. Мушановъ: Г. г. народни представители! Вие чухте речта на уважаемия г. Димчевъ — единъ човѣкъ, принадлежащъ на една друга партия, който винаги е билъ коректенъ и умѣренъ въ дебатитѣ, които ставатъ, и винаги е билъ човѣкъ за слушане. И той, който искаше да поддържа тукъ гледището на партията, отъ която е, въ връзка съ случая за назначаването на Старозагорската градска тричленна комисия, каже, че той е заинтересованъ, каза: не можете ли да намѣрите нѣкакъвъ другъ начинъ, напр., министърътъ да помоли постоянната комисия да не посочва за тричленката само партизани на нашата партия, но и отъ управляващитѣ партии, та по този начинъ, казва той, да спасимъ и партийността и правото — да не нарушимъ закона?

Г. Говедаровъ (д. сг): И самоуправлението.

Министър-председател Н. Мушановъ: И г. Димчевъ, като политикъ, като човѣкъ, който прави политика въ тая страна, който знае политическата отговорност на правителството, смѣта, и самъ се запитва: нима може въ България, при нашитѣ нрави, ...

К. Пастуховъ (с. д): О-о-о!

Министър-председател Н. Мушановъ: Моля ви се. — ... при законитѣ, които съществуватъ у насъ, една постоянна комисия да посочи за членове на една тричленка двама либерали — смисловисти и единъ народнякъ, а управляващитѣ партии да нѣмаатъ представител въ управлението на общината?

Т. Кънчевъ (д. сг): Ужасно нѣщо!

К. Пастуховъ (с. д): Пропада държавата!

Министър-председател Н. Мушановъ: Толкозъ повече, че отъ последнитѣ избори, които ставатъ, се вижда, че управляващата партия може да вземе 10 пъти повече гласове, отколкото онова управление, на постоянниятъ комисии, което още се смѣта, че е народно. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Пиронковъ (д. сг): Това е законъ на Петко Каравеловъ.

Министър-председател Н. Мушановъ: Чакайте, моля ви се! Азъ ще ви приказвамъ, що е законъ и що е политика.

П. Стоевъ (раб): По демократически!

Министър-председател Н. Мушановъ: Вие, г-да, наши противници, довчера управляващи, ни поставяте въпросъ за самостоятелностъ и за самоуправление на общинитѣ. А много пъти сте ме чули, и отъ тукъ (Сочи дѣснищата), и отъ тамъ (Сочи лѣвницата), да казвамъ, че откакъ правя политика въ тая страна, никога не съмъ виждалъ кабинетъ — както съмъ казвалъ — опозиционарецъ или опозициондецъ, такъвъ, какъвто бѣше вашиятъ кабинетъ. Вие не оставихте непожтната нито една община въ страната, която не бѣше въ рѣцетъ на управляващата партия. Това лъжа ли е? (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Г. Говедаровъ (д. сг): И най-малко касирания имаше въ наше време.

Министър-председател Н. Мушановъ: Удоволствието, което изпитвамъ сега, то е да видя, какъ онѣзи, които довчера не мислѣха за самоуправлението на общинитѣ, днесъ го защитаваатъ. Азъ много се радвамъ, когато политическитѣ хора се поправятъ, и много ми е приятно да констатирамъ това. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Сега, г-да, да дойдемъ на въпроса. Не зная, дали ще имаме време.

Т. Кънчевъ (д. сг): И вие ще се поправите.

Министър-председател Н. Мушановъ: Всетаки мисля, че съмъ по-правъ отъ Васъ, и ще Ви моля да имате търпението нѣколко минути да ме изслушате.

Г-да! Вѣрно е, че въ основитѣ на нашата конституция е легалъ принципътъ за самоуправлението на общинитѣ, както е вѣрно, за нещастие, че въ продължение на 50 години, откакъ тая страна се управлява, този принципъ не е получилъ приложението си въ нашия политически животъ. Нѣма защо да си правимъ илюзии. Винаги съмъ говорилъ тукъ, и въ опозиция, и на властъ, че въ туй отношение политическитѣ нрави трѣбва винаги да предшества законитѣ. Този принципъ е предвиденъ въ нашата конституция, но азъ често пъти съмъ казвалъ, че по отношение на него тя е кука, защото не е могла да се приложи въ действителния ни животъ.

Но, г-да, за какво приказваме? За самоуправление на общинитѣ. Въпросътъ трѣбва да се положи тѣй, както е. Нищо нѣма станало въ Плъвенската градска община по отношение на самоуправлението ѝ. Плъвенската градска община или Х община е разтурена по силата на законитѣ на страната, когато болшинството отъ членоветѣ на общинския съветъ не сж искали да търпятъ постоянното пришествие или, съгласно законитѣ, сж дали оставкитѣ си, вследствие на което се постановява разтурянето на съвета. Правъ е г. Пастуховъ, когато каза, че много малко държави има въ свѣта, където общинитѣ или самоуправителнитѣ тѣла да мратъ рѣдко отъ собствената си смъртъ. Дано вие, по-младитѣ, видите нѣкога осъщественъ тоя идеалъ — общинитѣ въ България да умираатъ отъ собствена смъртъ, като при изтичането на мандата новитѣ избраници да идватъ да замѣстватъ старитѣ. Затуй има законодателства, които не познаватъ тричленнитѣ комисии. Тѣзи комисии сж вмѣшательство на централната властъ въ самоуправлението на общинитѣ. Тамъ (Сочи сговориститѣ) има професоръ по административното право, той ще ви каже това. (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството)

А. Пиронковъ (д. сг): Не искате да го слушате. Тамъ е нещастieto.

Министър-председател Н. Мушановъ: Но тоя институтъ е възприетъ въ нашето законодателство по силата

на нѣщата, защото, ако нѣмахте тричленни комисии, то, при нашитѣ нрави, когато единъ общински съветъ бѣде бламиранъ, или по единъ или по другъ начинъ бѣде — нека кажа — изхвърленъ, тъй както става, просто бѣде изринатъ, общината — същото е и за окръга, изобщо за самоуправителнитѣ тѣла у насъ — ще остане безъ управление. И затуй първата дерогация отъ този принципъ — и то много съществена, ако искате — първиятъ допустнатъ произволъ спрямо принципа на самоуправлението е, че може да има тричленни комисии. А по практиката, която имаште въ миналото, бѣше се наредило така, че у насъ имаше общини, които се управляваха отъ тричленни комисии въ продължение на 7—8 месеци, дори по година, по силата на различни шмекерии, които централната властъ можеше да прави.

Нѣкой отъ мнозинството: По 7—8 години.

А. Пиронковъ (д. сг): Ще видимъ, колко време ще ги вършите.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Г. г. народни представители! Часътъ е 8.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля, да се продължи заседанието, докато свърша речта си.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се продължи заседанието, докато свърши г. министъръ-председателътъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Ще свърша много скоро.

Та, следователно, нещастно е, че централната властъ въ страната може да назначава тричленки, което значи, че централната властъ замѣства народната воля. Съ това е допустнато едно пакостно изключение, което дава възможностъ на централната властъ да си играе съ самоуправлението на общинитѣ. Тукъ въпросътъ трѣбва да се положи другояче, така както той трѣбва сериозно да се постави. Ние имаме народни органи, да ги нарека, които сѣ децентрализирани. Тѣ сѣ общината и окръжната постоянна комисия. И законодателътъ е далъ право на едно децентрализирано отъ централна властъ управление, каквото е окръжниятъ съветъ, чрезъ постоянната комисия да може, когато общината нѣма тричленка, не централната властъ да я покаже, ами напротивъ — народното учреждение каквото е постоянната комисия. Това е резонътъ, г-да, на тоя законъ, който дебатираме. — Тѣй е смѣталъ законодателътъ, че окръжниятъ съветъ, както и постоянната комисия, сѣ представители народни и заради туй на тѣхъ се дава правото, въ противовѣст на министра, който е централна властъ, да посочатъ лицата на тричленнитѣ комисии. Значи народнитѣ учреждения ще трѣбва да спнѣятъ произволната дейностъ на централната властъ, на министра на вътрешнитѣ работи. Това е същността на въпроса, тъй се поставя той. И азъ не зная, защо говорите само за самоуправление на общинитѣ. Въпросътъ се състои въ това, че законодателътъ иска да даде превесъ на едно народно учреждение, каквото е постоянната комисия, въ назначението на тричленнитѣ комисии. И тѣй е, г-да, поставенъ въпросътъ фактически. Азъ разбирамъ, когато приятелитѣ отъ бившия режимъ идатъ да ми кажатъ: ще назначите нашитѣ трима. Много куражливи: тримата отъ тѣхъ, а нито единъ не щатъ отъ вашата партия!

П. Стайновъ (д. сг): Не е вѣрно.

А. Пиронковъ (д. сг): Не сте искали никога.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Хайде да бѣде единъ — каквото ще да е. Какво основание и каквъ критерий има постоянната комисия днесъ да ми покаже тричленката? Критериятъ на г. Пастуховъ, който иска непременно законътъ и принципътъ да се приложи? Не. Г. Стайновъ иска неговитѣ партийни хора, които ще посочи постоянната комисия, да бждатъ назначени, за да се борятъ срещу ни, които сме на властъ, за да поставятъ свои хора за изборитѣ. Ами защо?

А. Пиронковъ (д. сг): Защото е закононо.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. Пастуховъ не е вчерашенъ политикъ, за да не знае, какво значение ще има тричленката, която ще се назначи да произведе избо-

ритѣ въ Плевенъ, или въ Габрово, или въ Петричъ, или където и да е.

Ето защо, г. г. народни представители, ви казвамъ: дайте да разчекваме принципитѣ, които сами по себе си не правятъ политика. Защото не е г. Пастуховъ отъ тия аджамии, които мислятъ, че въ обикновени времена, пъкъ и сега, ще трѣбва да управляваме България съ решения на сѣдилища или съ принципи, когато действителниятъ животъ и учрежденията свършено сѣ изкочили навнѣ отъ принципитѣ.

А. Пиронковъ (д. сг): Значи, отричате закона?

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля, почаквайте, азъ ще си кажа много откровенно мисълта, защото не съмъ отъ тия, които не смѣтатъ, че трѣбва да гарантираме самоуправлението, макаръ да виждаме днесъ общия повикъ, че постояннитѣ комисии нѣматъ *raison d'être*, че окръжнитѣ съвети нѣматъ *raison d'être*, и щомъ като тѣ не съществуватъ, тогава отъ само себе си пада свършено и туй постановление, което е въ закона. До утре, докато ги държите.

А. Пиронковъ (д. сг): Голѣма рушница е това.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля, азъ съмъ пасълъ повече магарето на патриката. — Г-да! Въпросътъ се поставя, следователно, тъй за политиката, защото тоя въпросъ днесъ азъ го поставямъ — както ще го постави г. министърътъ на вътрешнитѣ работи и правителството — на политическа база. И азъ се чудя защо г. Пастуховъ казваше, че ние не искаме да изпълнимъ решението на Административния съдъ. Не, г. Пастуховъ. И нека сериозно си кажемъ, какво искаме. Административниятъ съдъ не билъ съгласенъ съ нашето тълкуване. Тѣй мисли сѣдилището по буквата на закона, когато го тълкува. Но нека ние поставимъ днесъ въпроса политически. И азъ ви поставямъ най-ясно въпроса. Вие ми казвате: навикнете вие непременно да търпите противниците си, за да гарантирате принципа. Ако азъ, г-да, взема да слушамъ днесъ само противникитѣ, тогава нѣма да има болшинство, нѣма да има политика, нѣма да има *raison d'être* нашето стоене на властъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Пиронковъ (д. сг): Значи, трѣбва да се тѣпчатъ за конитѣ.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Моля. Азъ слагамъ днесъ въпроса политически.

К. Пастуховъ (с. д): Никой не е казалъ това. Гласуването ще ви даде болшинство. Тамъ ще се изрази.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Г. Пастуховъ! Азъ поставямъ така отношенията за оня, който иска справедливо да сѣди, като политикъ. Днесъ имаме постоянни комисии, които сѣ отъ миналия режимъ. Ако имаше една нова властъ, която да действувва произволно, тя можеше излъно да ги изкастри и да назначи нови комисии, които ще съгласуватъ своята дейностъ съ правителствената. Ставаше ли това винаги въ България? Ставаше.

К. Пастуховъ (с. д): Тежко и горко!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Следъ гласуването на закона за окръжнитѣ съвети такива конфликти, каквито въ миналото не се пораждаха, днесъ се пораждатъ. Защото следъ гласуването на закона за окръжнитѣ съвети, споредъ който трѣбва 3/4 отъ окръжнитѣ съветници да си подадатъ оставката, за да се разтури единъ окръженъ съветъ, днесъ е мѣчно да се разтури единъ окръженъ съветъ. И ние, защото желаемъ да вървимъ по пътя на законното развитие на страната, по пътя на законността, търпимъ това положение. Ами че ако бихме казали, както въ миналото винаги се е казвало: долу тия институции, ако бихме желали да ги разтуримъ, до сега щѣхме да ги имаме всички въ наши рѣце и този конфликтъ нѣмаше да се породи.

А. Пиронковъ (д. сг): Въ Видинъ, въ Варна — гдето желяхте, направихте го.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Направихме го, гдето болшинството на окръжнитѣ съвети — съгласно закона — се произнесе за това.

А. Пиронков (д. сг): Където можакте, свикахте окръжните съвети.

Министър-председател Н. Мушанов: Ха! Тебе ще гледаме да не ги свикаме. Недейте ни мисли толкова ахмаци. (Оживление всрѣдъ мнозинството)

А. Пиронков (д. сг): Ако другаде не сте го направили, то е, защото не можете.

Министър-председател Н. Мушанов: Азъ искамъ да ви кажа, че по законенъ редъ се свикаха окръжните съвети и бламираха постоянните комисии. Тамъ, където имакме болшинство, комисииѣ останаха въ наши ръце, и, разбира се, тѣ нѣма никога да влѣзатъ въ конфликтъ съ централната властъ.

Та, г-да, вие, които сждите политически, искате отъ насъ да правимъ държавничество, а когато го правимъ — не ви отърва. Нѣма го майстора, тѣй не върви. Нѣма да оставимъ да ни наричатъ поплювковци. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

К. Пастуховъ (с. д): Тѣй ще управлявате, значи!

Министър-председател Н. Мушанов: Какъ ще управляваме ли, г. Пастуховъ! Вие мислите, че има нѣкой, който може да разбере въ България Вашето гледище? Животътъ казва, че принципитѣ сѣ изопачени отъ действителността.

Г-да! Азъ обръщамъ сериозното ви внимание на това, че въпросътъ е политически и само такъвъ. Вземете, напр., Плѣвенъ. Тамъ една партия, следъ като е получила въ миналото 3.000 гласа, днесъ получава 480. Какъ мога да оставя единъ партиенъ институтъ тамъ да ни нарежда, като представителство народно, организацията на окръга и общинитѣ и то при едно правителство, което е получило 10 пѣти повече гласове? Къде остава тогава народната воля? Сега съществуващиятъ законъ не дава възможностъ тя да се изрази. Самоуправлението, което вие мислите, че се съдържа въ принципа, имате ли го?

К. Пастуховъ (с. д): Имаме го.

Министър-председател Н. Мушанов: Г. Пастуховъ! Азъ зная, че казвате това отъ желание само да възразите, но помислете по тая работа.

К. Пастуховъ (с. д): Подиръ единъ месецъ ще си вземете пакъ избора. Хората ще гласуватъ за васъ, щомъ сте болшинство. Азъ съмъ убеденъ въ това и мисля, че едно правителство не може да се свърже съ една Плѣвенска или Старозагорска община. Азъ ви мисля за по-силни. Не бива да се увличате въ партизански духъ.

Министър-председател Н. Мушанов: Г. Пастуховъ! Значи, признавате фактитѣ, и че утѣе, макаръ тричленка да не бѣде назначена, пакъ постоянната комисия ще бѣде въ рѣцетѣ на правителството, което управлява. Мотивътъ, че народното, децентрализираното тѣло, каквото е постоянната комисия, ще трѣбва да посочи на министра хората, е мотивъ, който се отрича, по ваше собствено признание, отъ политическия животъ на страната.

К. Пастуховъ (с. д): Азъ ще предпочета закона предъ партийността на постоянните комисии.

Министър-председател Н. Мушанов: Моля!

К. Пастуховъ (с. д): Може да се злоупотрѣби, но има законъ и азъ ще предпочета да се запази законътъ, а вашето е друго — да гази босиятъ изъ лука. Въ такъвъ случай ще се увличате по пѣтя на произвола.

Министър-председател Н. Мушанов: Законъ има. Но азъ искамъ да Ви кажа — и ще се съгласите — че всѣки единъ партизанинъ, който е живѣлъ въ България, може би ще се чуди повече на Вашия актъ, отколкото на моя.

Но другитѣ въпроси сѣ сериозни и азъ искамъ да отговоря на упрѣка, който ни правите. Вие казвате, че не сме искали да зачетемъ решението на Върховния административенъ сждъ.

К. Пастуховъ (с. д): Добре го зачитате!

Министър-председател Н. Мушанов: Вие казвате, че има законъ. И азъ искамъ да има законъ. Ние имаме отговорностъ предъ народа, че действуваме правомѣрно

въ момента, когато не искаме да оставимъ едно незначително малцинство да си играе съ нормалното развитие, съ нормалния политически ходъ въ страната. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Следователно, нѣма защо да ни хвърляте този упрѣкъ. Ако ние, мимо заповѣдитѣ на административното правосъдие, бихме внесли този законопроектъ и бихме искали да смѣнимъ една комисия, вие действително щѣхте да ни обвините, че не искаме да се подчинимъ на решението на сждилищата. Това ние не можехме да приемемъ и затуй искахме обективно да чуемъ и г. Пастухова, и всички приятели на самоуправлението отъ миналия режимъ (Оживление всрѣдъ мнозинството) да ни кажатъ съображението си и да ни атакуватъ.

Вториятъ въпросъ е, че ние не сме искали да служимъ на самоуправлението, че не сме искали да вървимъ въ пѣтя на прогреса, а, напротивъ, искали сме съ този законопроектъ да докажемъ, че произволно желаемъ да унищожаваме закони, които даватъ гаранция наистина да се върви въ този пѣтъ.

К. Пастуховъ (с. д): И решения на сждилищата.

Министър-председател Н. Мушанов: Въ това отношение азъ съмъ много спокоенъ, защото Административниятъ сждъ, който е гледалъ буквата на закона и е давалъ едно тълкувание, ще намѣри, че ние действуваме като политици, а той е действувалъ като сждъ. Г. Пастуховъ, нека раздѣлимъ сждията съ решенията му отъ политика съ дейността му — Вие разбирате това разграничение най-добре. Когато законътъ казва, че министърътъ ще утвърди или не представитѣ лица, дадено е съ това право на министра да се мѣси въ избора на лицата. Защото ако азъ, като министъръ на вътрешнитѣ работи, не съмъ съгласенъ съ представитѣ лица, кой ще ги назначи тогава? Само постоянната комисия!

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Това не може да бѣде!

Министър-председател Н. Мушанов: Г-да! Азъ не намирамъ, че тази е била целта на закона.

К. Пастуховъ (с. д): Щомъ така поставяте въпроса, така ще бѣде.

Министър-председател Н. Мушанов: Азъ намирамъ, че целта на законодателя е била да може да спогоди мнението на народния елементъ, изразено въ централното тѣло — постоянната комисия — съ мнението на представителя на централната властъ — министра. Законодателятъ е искалъ да помирява дветѣ учреждения, защото никѣде не е даденъ превесъ на народния елементъ надъ централната властъ.

Г. Говедаровъ (д. сг): А сега става обратното.

Министър-председател Н. Мушанов: Моля, не ме прекъсвайте. — И затуй ви давамъ следното тълкувание. Законътъ е решилъ една спогодителна акция между постоянната комисия и министра. Но тѣй като фактитѣ на живота и на политиката у насъ доказватъ, че едно учреждение, претендиращо да е народно въ основата си, е дошло да се налага на министра като централна властъ, ако тоя последниятъ не се съгласи, ще оставите градскитѣ общини безъ управление. Никой не може да смѣта, че постоянната комисия, безъ утвърждение на министра, е законенъ институтъ, който може да назначава самъ тричленнитѣ комисии. Но съ кого да се спогаждаме? Да се спогаждаме съ миналото, за да ни дава свои представители?

Г. Кънчевъ искаше да каже, че въ края на старата година ние дадохме вече балансъ си за нарушение на всичкитѣ закони и на самоуправлението на общинитѣ.

Отъ мнозинството: Ей-й-й!

Министър-председател Н. Мушанов: Това бѣше много казано. Не желая повече да ви държа и заключавамъ. Не отъ желание, г-да, да искаме да унищожимъ самоуправлението на нашитѣ самоуправни тѣла внасяме този законопроектъ. Колкото е по-тепеглозъ човѣкътъ отъ това самоуправление, толкова повече ще го разрушава. Тѣй е било въ миналото. Всетаки, ако политиката се сжди съ относителностъ, а не съ абсолютностъ, каквато нѣма въ политиката, азъ съ гордостъ мога да кажа, че уважаемитѣ приятели отъ опозицията, които вземаха думата, все ще намѣрятъ при тази относителностъ нѣщо

ново, по-добро въ днешния режимъ, откакто той съществува, даже и по въпроса за самоуправлението на общинитѣ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Много пъти съмъ казвалъ тукъ, че министъръ, особено на вътрешнитѣ работи, светецъ нѣма да имате, не можете да поставите тукъ (Сочи министерската маса) за министъръ на вътрешнитѣ работи нѣкой светецъ, за да му се кланятъ, защото живѣемъ въ много страсти. Но, г-да, тенденцията на една власт и на едно управление се проявява чрезъ дейността му. Нито отъ озлобление, нито отъ мѣст ние сме внесли този законопроектъ, съ който искаме да поправимъ едно положение. Ние искаме да съгласуваме въ сегашно време политическия изисквания, тъй както времето ги изисква, съ промѣната на режима, която стана. Въ сѣщото време ние искаме не да унищожаваме, а да въведемъ редъ. Не мога да остава да ми се прави политическото обвинение, че азъ и министърътъ на вътрешнитѣ работи оставаме подъ произволитѣ на едно партизанско учреждение, наречено постоянна комисия, която има по-малко народенъ коренъ, отколкото има народенъ коренъ цѣлото болшинство тукъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че туй правителство, като съставено отъ политици, не би изпълнило своето назначение. Нѣма защо да се впускамъ въ принципи. Азъ съмъ убеденъ въ душата си, че народътъ, който е долу и който създава учрежденията, ще разбере, че сме действували политически, че сме искали да съгласуваме учрежденията съ неговата воля, а не да оставимъ нѣкакъвъ принципъ, който ще се носи въ въздуха, и да оставимъ въ политическия животъ долу учреждения, които нѣма да отговарятъ на народнитѣ настроения. Това е демократичното! Помислете това, г. г. демократи тамъ (Сочи сговориститѣ. Оживление всрѣдъ мнозинството) за да разберете, че нѣмаме никакво желание да унищожаваме; имаме желанието да внесемъ хармония, да създадемъ редъ, отколкото анархия, и да покажемъ, че въ сегашнитѣ времена насъ не ни интересува бабائлъкътъ на една постоянна комисия, която, ако имаше малко съзнание за политическа доблестъ, никога нѣмаше да даде това зрелище — да изпрати на министра на вътрешнитѣ работи да се назначатъ двама смилувисти и единъ сговористъ да управляватъ като тричленна комисия общината въ Стара-Загора, когато други-

день тѣ ще бждатъ, може би, една пета отъ мнозинството, което ще имаме ние като правителство. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството. Възражения отъ нѣкои сговористи) Азъ съмъ убеденъ, че на политическа база порядъчни хора . . . (Глъчка)

А. Пиронковъ (д. сг): Тогава, по-добре създайте единъ законъ, споредъ който, съ смѣната на кабинета, да се смѣняватъ и лицата въ всички изборни учреждения, ще ни разбератъ.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да!

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Заклучавамъ. Въместо да се подчини една централна властъ, която има вашата поддръжка тукъ, при болшинство отъ 150 души, азъ искамъ правителството и вие да имате силата въ днешния день да се наложите на едно партизанско учреждение, постоянна комисия, която, може би, нѣма една десета отъ гласовѣтъ, които ще получи нашето болшинство. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Азъ държа повече на самоуправлението, на демокрацията, отколкото на буквата. Г-да! Буквата си има значение, но политиката не може да върви по букви. И особено всички вие, които сте тамъ (Сочи сговориститѣ), на тѣзи думи трѣбваше да ми ржкоплѣскате, защото вашата душа собствено това подсказва. Ама вие мислите, че ще ни намѣрите тукъ като хапловци! Това никога нѣма да го направимъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Пиронковъ (д. сг): Внимавайте, г. Мушановъ, защото думитѣ Ви се записватъ отъ стенографитѣ, и утре, когато Ви се четатъ, ще се срамувате.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Следващото заседание ще бжде утре, въ 3 ч. следъ обѣдъ, съ сѣщия дневенъ редъ.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 ч. 25 м.)

Подпредседателъ: Н. ЗАХАРИЕВЪ

Секретари: { Т. ХР. МЕЧКАРСКИ
ВАС. МАРИНОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ

ПОПРАВКА НА ПО-ВАЖНИ ПЕЧАТНИ ГРЪШКИ.

Стр.	Колонa	Редъ	Напечатано:	Да се чете:
627	дясна	20 отдолу нагоре	ако щете, рефлексътъ отъ тѣзи формални нарушения при	ното мислене, значението на тѣзи фор- мални нарушения
627	дясна	25 отдолу нагоре	рефлектътъ	рефлексътъ
628	дясна	17 отдолу нагоре	Г. Говедаровъ (д. сг): . . . защото по пжтя на само-	Г. Говедаровъ (д. сг): . . . мждри, защото по пжтя на само-